

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Liber Septimus. Amor ordinans Ministros Ecclesiae Militantis. Sive de
Sacramento Ordinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

riore illud contemnere præsumuntur, qui sine causa præcipientur. Et licet dicant quod non faciunt ex contemptu; debet tamen dubitari, ne malignus spiritus, eos extrahens, in extremo decipiat, ait Synodus Lingonenfis anni 1404. Synodus quoque Senonensis anni 1514. Sacramentum hoc contemni dicitur (inquit) quando Episcopus est præfatus, paratus dare, & persona hoc sciens negligit, aut despicit recipere.

37 Merito prouide S. Carolus in Concil. Mediol. V. p. 2. tit. de iis quæ pertinent ad Sacr. Extr. Unct. Caveat (inquit) Parochus, ne in eo Sacramento ministrando negligentiam, ullamve morie culpam contrahat. Alioquin si ad illius administrationem accersitus, ire neglexerit, cum rationem Deo reddet, tunc poenâ ab Episcopo grauius plectatur. Ipsum namque lethalius peccare, Rituali Remense, Coloniense, Treuirensis, Leodiensis, perspicue declarant. Quod ne committat, laudatum Concilium Mediolan. ipsi in memoriam reuocat exemplum sanctissimi Episcopi Malabie, qui tam uehementi animi dolore ex eo effectus est, quod culpâ suâ mulier quædam Sacramenti huius gratiâ fraudata decesserit, ut totam noctem orando, gemitendo, lacrymando consumpserit, lacrymarumque... imbre pro oleo sancto... mortuam perfuderit. Manè autem exaudivit Dominus Sanctum suum, ita ut illa è morte excitata... Sacramentum hoc ab eo acceptum, ac deinceps à morbo conualescerit. Merito etiam Concilium Burdigalense anni 1583. Paro-

chis præcipit, ut omnes curæ suæ creditos frequenter moneant, ne sint hæc in re lentiores, aut negligentiores, cum inter eos aliquis periculose laborare videbitur. &c.

Ex dictis omnino perspicuum est, prorsus improbandam esse nonnullorum opinionem, quæ dicit, nullum de hoc Sacramento suscipiendo præceptum extare (cujus oppositum constat ex laudatis Tridentini verbis) & ne venialiter quidem peccare eos, qui susceptionem illius voluntarie omittunt. Legant ipsi Manuale Parochorum, editum à R. P. Carolo Mustardo, viro certè gravi, acrilique iudicii, alieno à fabulis, perquam studiose solida veritatis. Ibi velut credibilissimum refert exemplum (antè relatum à R. P. Nicolao de Nisa Ordin. Minor. in Gemma Prædicantium) cuiusdam utique viri, magni aliàs meriti, qui interrogatus an vellet ungi, respondit, errore humano seductus: nolite, obsecro: quia omnes, qui unguuntur, moriuntur. Atque hoc dicto obit. Cum verò lineamentibus obvolueretur, aperuit oculos, & dixit: quia Extrema Unctionis Sacramentum abhorruisti, centum annis in Purgatorio, iusto Dei iudicio, torquebor. Si unctus fuisset, de agitudine conualesceret; sacra enim Unctio non est acceleratio mortis, sed delatio. Atque his dictis iterum exspiravit. Peccasset ille mortaliter, nisi à mortali ipsum excuisset ignorantia, seu error à mortali excilians, non à gravi veniali.

LIBER SEPTIMUS.

AMOR ORDINANS MINISTROS ECCLESIE MILITANTIS.

Sive

DE SACRAMENTO ORDINIS.

Divinus amor subsidia necessaria ad salutem non solum providit homini, in ordine ad salutem suam privatam; sed & in ordine ad vitam sociale, salutemque aliis procurandam. Quia cum homo animal sociale est, nec sibi soli natus est, duo postulat, quibus & speciei suæ perennitatem, & sempiternam aliis salutem adsciscere queat, propagationem mirum speciei, & spirituale regimen ovium Christi. Utrique providit divinus amor: propagationi, per Matrimonii Sacramentum; regimini, per sacram Ordinationem, per quam ipsidem Christi ovibus providit de dispensatoribus Mysteriorum Dei. Sed quantum putas in dispensatoribus istis exigat vitam sanctimoniam? Attendant, qui tales sunt, quam sanctum, quam augustum, quam divinum sit ministerium ipsorum, quamque eminens ipsis collata potestas, quæ in divinis Sacramentis conficiendis, contrectandis, dispensandis consistit? Hinc tam cæcimum innocentie & sanctitatis gradum in ipsis Concilia & Patres requirunt, ut quæ in ore secularium nugæ sunt, in Sacerdotibus blasphemias esse Bernardus contestetur. Hinc Seraphicus vir Franciscus Sacerdotalem Ordinem constanter detestavit, illum vitæ candorem in se non agnoscentis, qui sibi fuerat ab Angelo sub aqua pellucida symbolo præmonstratus. Hinc alii viri sanctissimi, quos Dei spiritus impleverat, divinis Mysteriorum sacro horrore percussit, à divinis agendis tractandisque identidem superfederunt, quo se ad ea jejuniis, gemitibus, orationibus, omnique pietatis studio interim disponerent. Hinc denique Episcopus, novos Eccle-

sia Ministros ad sacras Ordinationes provchens, imitamine (inquit) quod tractatis. Audiant sacri Ministri, timeant Sacerdotes. Nihil eorum statumunereque divinius, quibus solis tam divina tractare datum est, collataque sublimitas tanta, quæ nec majus quippiam, nec præstantius apud nos est, ait Nazianzenus orat. 1. Quo non oportet igitur esse puriorem tali fruente sacrificio? Quo solari radio non splendidiorem manum, carnem banc dividendem? linguam, que tremendo nimis sanguine rubescit? Si altarium Ministri à reliquo populo segregantur, nihil in ipsis pleberum & commune esse oportet. Quomodo enim observari potest à populo, qui nihil secretum habet à populo? ait Ambros. epist. 10. Qui & alibi dicit, ex inordinata & indisciplinata multitidine Sacerdotum, hodie esse contemptum Redemptoris nostri Venerabile Sacramentum. Sed & hodie vilescit Sacerdotii dignitas, quia in pluribus Sacerdotibus nihil quoad mores à populo segregatum, nihil eminens populi respiciunt. Quid enim in ipsis miretur, si sua in ipsis cognoscat? Ergo si à populo honorari volumus Sacerdotium nostrum, vel potius in Sacerdotio Christum, quod officio & Ordine sumus, & moribus sumus, inquit pius Contentiosus. Congruat actioni nomen, & actio respondeat nomini. Ne sit honor sublimis, & vita proclivis; deifica professio, & illicita actio; gradus excelsum, & mores abjecti. Denique tales sumus, qualia Sacramenta quæ tractamus, ut dum sic lucebunt coram hominibus opera nostra, glorificent Patrem nostrum, qui est in cælis.

Tom. III.

LIII 2

CAPUT I.

Ordinis definitio.

O Rdo à Magistro Sententiarum in 4. dist. 24. & ibidem à S. Thoma, & S. Bonaventura definitur sic: *Ordo est signaculum quoddam Ecclesie, quo spiritualis potestas eradicatur ordinato, utique in ordine ad corpus Christi consecrandum.* De qua definitione S. Thomas, definitio (inquit) quam Magister ponit de Ordine, convenit Ordini secundum quod est Ecclesie Sacramentum. Et ideo duo ponit, scilicet signum exterius, ibi: signaculum quoddam: id est signum quoddam; & effectum interiore, ibi: quo spiritualis potestas, &c. Nec solum convenit Ordinibus majoribus, sed & minoribus: utpote quorum omnium finis ultimus est potestas consecrandi Christi corpus. Ad hoc enim omnes mediata, vel immediata instituti sunt; omnes etiam ad divinam illam potestatem suscipiendam suo modo præparant ac disponunt.

CAPUT II.

Ordo est verum nova legis Sacramentum.

I D optime probat Tridentinum sess. 23. c. 3. *quia cum Scripturæ testimonio, Apostolicæ Traditione, & Patrum unanimi consensu perspicuum sit, per sacram Ordinationem, que verbis & signis exterioribus perficitur, gratiam conferri (ad eoque Ordinem esse invisibile gratiæ visibile signum prædicum) dubitare ne no debet, Ordinem esse verè & propriè unum ex septem sanctæ Ecclesie Sacramentis.*

3 Illud verò Scripturæ testimonium petitur ex 2. Timoth. 1. *Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, que est in te per impositionem manuum mearum.* Apostolicæ Traditionis depositarii sunt SS. Patres, quos inter S. August. l. 2. contra epist. Parmen. c. 3. tam Ordinem, quam Baptismum esse dicit Sacramentum: *utrumque enim Sacramentum est, & quædam consecratione utrumque homini datur; illud cum baptizatur; istud cum ordinatur.* Quod (ut infra dicit) nemo dubitat. Erat igitur traditio certissima. De eadem traditione testatur S. Leo epist. 11. aliàs 81. & epist. 1. aliàs 86.

CAPUT III.

Divisio Ordinis.

D istinctio Ordinum (ait S. Thomas Supplement. 9. 37. a. 2.) est accipienda secundum relationem ad Eucharistiam. *Quia potestas Ordinis aut est ad consecrationem ipsius Eucharistiæ, aut ali-quod ministerium, ordinatum, ad hoc Sacramentum Eucharistiæ. Si primo modo, sic est Ordo Sacerdotum. Et ideo, cum ordinantur, accipiunt potestatem consecrandi corpus & sanguinem Christi. Cooperatio autem Ministrorum est vel in ordine ad ipsum Sacramentum, vel in ordine ad suscipientes. Primum est ministerium, quo Minister cooperatur Sacerdoti in ipso Sacramento, quantum ad dispensationem: & hoc pertinet ad Diaconum. Secundo, est ministerium ordinatum ad materiam Sacramenti ordinandam in sacris vasis: & hoc pertinet ad Subdiaconum. Tertio, est ministerium ordinatum ad præsentandum materiam Sacramenti: & hoc competit Acholyto. Sed ministerium ad præparationem recipientium ordinatum, non potest esse nisi super immundos: quia qui mundi sunt, jam sunt ad Sacramenta percipienda idonei. Triplex est autem genus immundorum, secundum Dionysium in lib. de celesti Hierarchia c. 3. *Quidam enim sunt omninò infideles, credere nolentes: & hi totaliter etiam à visione divinarum, & à cætu fidelium arcendi sunt: & hoc pertinet ad Osiarios. Quidam autem sunt**

vultes credere, sed nondum instructi, scilicet Catechumeni: & ad horum instructionem ordinatur Ordo Lectorum. Quidam verò sunt impedimentum habentes ex demonis potestate, scilicet Energumini: & ad hoc habet ministerium Ordo Exorcizantium.

Proinde, ut idem S. Doctor habet l. 4. contra Gentes c. 75. *Ordines sunt septem, scilicet Osiariatus, Lectoratus, Exorcizatus, Acholyatus, Subdiaconatus, Diaconatus, Presbyteratus.* Infimi Ordines deserviunt Sacerdotali Ordini, solum in populi præparatione. Osiarii quidem, arcendo infideles à cætu fidelium; Lectores autem, instruendo Catechumenos de fidei rudimentis. Exorcizati autem, purgando eos qui jam instructi sunt, si aliquoties à demone impediuntur à perceptione Sacramentorum.

Superiores verò Ordines Sacerdotali deserviunt, & in præparatione populi, & ad consummationem Sacramenti. Nam Acholyti habent ministerium super vasa non sacra, in quibus Sacramenti materia præparatur. Unde eis urceoli in sua Ordinatione traduntur. Subdiaconi autem habent ministerium super vasa sacra, & super dispositionem materiæ nondum consecratæ. Diaconi autem ulterius habent aliquod ministerium super materiam jam consecratam, proat sanguinem Christi dispensant fidelibus. Et ideo hi tres Ordines, Sacerdotium, Diaconatus, & Subdiaconatus, sacri dicuntur, quia accipiunt ministerium super aliqua sacra.

Dicuntur & sacri aliâ consideratione, quia videlicet annexum habent solemnè votum continentis, per quod homo specialiter & immobiliter Deo consecratur. Et utraq; etiam ratione dicuntur Ordines majores. Reliqui verò minores.

Si quæras 1. cur non dicamus esse octo Ordines, prænominatis addendo Episcopatum: utpote quem esse Ordinem, constat ex eo quod ipsi conveniat tradita Ordinis definitio. Verè enim Ordinatio Episcopalis est sacra cæremonia, signaculumque Ecclesiæ, quo spiritualis potestas, & gratia ipsa traditur Episcopo, juxta illud 2. Timoth. 1. *resuscita gratiam Dei, que est in te per impositionem manuum mearum.*

Respondeo, licet Episcopatus verè sit Ordo, verè etiam Sacramentum, non esse tamen octo Ordines: tum quia Episcopatus comprehenditur sub Sacerdotio, quatenus Sacerdotium dividitur in summum, & non summum: tum quia Episcopatus non distinguitur adæquatè à Sacerdotio, sed ipsum essentialiter importat, potestatem utique consecrandi. Non sunt ergo nisi septem Ordines, adæquatè à se invicem distincti.

Si quæras 2. an Tonfura non sit Ordo? Respondeo negativè. Neque enim est Ordo major, ut patet. Neque minor. Cum Tridentinum sess. 23. c. 2. & de reform. c. 6. eam à minoribus Ordinibus perspicuè distinguat, ibi: *nullus primâ Tonfurâ initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus, &c.* Nec certè per ipsam confertur ulla specialis potestas Ordinis, sed per eam solum deputatur quis ad Dei ministerium, deputatio Clericis omnibus communi. Et ideo non est Ordo (ait S. Thomas in 4. dist. 24. q. 3. a. 2. q. 2. in corp.) *sed præambulum, seu dispositio ad Ordinem.* Nec ipse Clericatus est Ordo, sed quædam professio vite, dantium se divino ministerio, ait idem S. Doctor opusc. 5. *Videri nihilominus potest Fagnanus in cap. cum contingat de stat. & qualit. ordin. ubi cum communi Canonistarum sententia pluribus contendit, Clericalem Tonfuram esse verum Ordinem.* Quod etiam censent ex Theologis Ateunus de div. offic. c. 35. Major, Eckius, Angelus, & cum ipsis Leonardus Van Roy Th. Mor. p. 4. tr. de Ordine cap. 2. q. 3.

CAPUT IV.

Minores Ordines, & Subdiaconatum verè & propriè esse Sacramentum, plerique magni Theologi probabiliter affirmant. Alii probabilis negant.

- 11 Affirmant quippe S. Thomas, Bonaventura, Scotus, &c. Faventque Florentinum (dum ait: *sextum Sacramentum est Ordinis, cujus materia est illud, per cujus traditionem confertur Ordo*: dumque deinde cujlibet Ordinis, etiam minoris, materiam; æque ac Presbyteratus assignat) & Tridentinum sess. 23. ubi postquam c. 2. omnes septem Ordines enumeravit, eorumque convenientiam hæc ratione demonstravit: *cum divina res sit Sacerdotis ministerium; consentaneum fuit (quò dignitas & majori cum veneratione exerceri possit) ut in Ecclesia ordinatissima dispositione plures & diversi essent Ministerum Ordines, qui Sacerdotio ex officio deservirent; ita distributi, ut qui jam Clericali Tonisurâ insigniti essent, per minores ad majores ascenderent.* Cap. 3. absolute & indistinctè definit, Ordinem esse Sacramentum.
- 12 Favet & ratio. Cur enim alioqui homines ad contraverforum Ordinum ministeria destinarentur per traditionem materie, prolationemque formæ, prout ad Sacerdotij ministerium, quod hæud dubiè est Sacramentum?
- 13 Negant verò Durandus, Cajetanus, Estius, Dominicus Soto, Navarrus, Vasquez, Morinus, &c. 1. quia isti Ordines ab Ecclesia instituti sunt, non à Christo. Eos quippe à Christo fuisse institutos, nec Scriptura docet, nec Traditio. Nullus enim SS. Patrum id asserit. 2. quia ut Urbanus II. in Concilio Beneventano dicit (apud Ivonem Decret. p. 5. c. 72.) *sacros Ordines dicimus, Diaconatus & Presbyteratus. Hos siquidem solos primitiva legitur Ecclesia habuisse.* Super his solis præceptum Apostolicum habemus. Ceteri Ordines (ut Amalarius dicit lib. 1. de offic. Eccl. c. 6.) *postea adjecti sunt, propter utilitatem ministerii.* Quod probat auctoritate Ambrosii, seu antiqui Scriptoris, qui Paulinus Epistolæ Commentariis suis illustravit. Et id ipsum testantur Petrus Blefensis serm. 47. Hugo Victorin. l. 2. de Sacram. fidei p. 3. c. 13. Gratianus dist. 21. Magister lib. 4. Sentent. dist. 24. litt. I. Gratiani verba sunt: *Levitas autem ab Apostolis ordinatus legitur; Subdiaconus procedente tempore Ecclesia sibi constituit.* Hæc planè verbis Magister utitur, loco citato.
3. non iidem omnibus in Ecclesiis sunt Ordines inferiores. Quidam olim fuerunt, qui hodie non sunt, ut Cantores, & Fossarii, seu laborantes; qui mortuorum corpora curant, quorum meminerunt Ignatius epist. ad Antiochum, & Epiphanius in exposit. fidei. Cantorum etiam, seu Psalmitarum; meminit Concilium Cartag. can. 21. Subdiaconi & Lectores olim quidem fuerunt in Ecclesia Græca & Latina; Acholytorum verò vix aut ne vix quidem mentio ante Cypriani tempora: Nec eorum usus est in Ecclesia Græca, sed (præter Episcopos, Presbyteros, & Diaconos) Subdiaconorum & Lectorum dumtaxat (prout ex Eucharologis Græcorum ante annos 800. conscriptis, antiquisque Canonibus Conciliorum Orientalium, aliisque probatissimis monumentis ostendit Morinus p. 3. de sacris Ordination. exercit. 4.) Quod profecto argumento est, Acholytatum, Exorcistatum, & Ollariatum, non secus ac Fossariatum & Cantoratam, non esse divinæ institutionis, sed Ecclesiasticæ; nec proinde esse Sacramenta, nec characterem imprimere. Neque enim Ordines isti tot subire potuissent mutationes, institui, abrogari, modò esse, modò non esse, ibi esse, alibi

non esse potuissent, si forent divini juris, Sacramentaque verè, & propriè dicta.

4. Materia Ordinum illorum aliquibus in Ecclesiis adhibetur ab Archidiacono; forma verò proferitur ab Episcopo. Quod fieri non posset, si forent Sacramenta, quorum Minister & materiam adhibere debet, & formam proferre.

Nec urget quod ex Florentino & Tridentino in contrarium attulimus. Neque enim Conciliorum istorum mens fuit, Scholasticam hanc questionem determinare, sed solum docere eorum officia, materiamque in Ecclesia Latina adhiberi solitam. Unde dum Florentinum dicit: *cujus materia, &c. sensus est, cujus Ordinis*; non autem, *Sacramenti Ordinis*. Ad quod insinuandum postmodum addit: *confertur Ordo*; non autem, *confertur Sacramentum Ordinis*. Quòd autem Tridentinum indistinctè locutum fuerit, idèd fuit, quia nihil de presenti controversia definire voluit. Neque, ut vera sit definitio ipsius (sacram utique Ordinationem esse Sacramentum) necesse est omnes Ordines esse Sacramentum; sed sufficit id esse verum de principalibus Ordinibus, Episcopatu, Presbyteratu, & Diaconatu.

Nec magis urget allata ratio, quòd omnes Ordines conferantur per traditionem materie, prolationemque formæ. Nam & Doctoratus, seu Laurea Doctoralis, confertur per traditionem pilei, prolationemque eorum verborum. Nec tamen est Ordo. Variæ itèd dignitates politice simili modo olim conferebantur, v.g. Magistratus. Nam insignia dignitatis, ut cingulum, aut fasces, aut imagines, tradebantur, quibus certa verborum formula, dignitatis explicativa, erat adjuncta. Quas formulas refert Cassiodorus l. 6. c. 11. & 12.

CAPUT V.

Episcopatus, Presbyteratus, & Diaconatus, hæud dubiè sunt Sacramentum.

Hæud dubiè enim sunt divinæ institutionis, suntque signa practica & visibilia gratiæ invisibilis. Sunt (inquam) certo certius divinæ institutionis, uti Tridentinum definit sess. 23. can. 6. *si quis dixerit, in Ecclesia Catholica non esse Hierarchiam divinæ Ordinatione institutam, que constat ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris, anathema sit.* Ubi per Ministros Diaconos intelliguntur, quia Græca vox *Diacon* Ministerium significat, Diaconosque Ignatius Martyr in epist. ad Trallens. vocat *Ministros Jesu Christi, & Ecclesie Dei*. Et, ut Concilium Cartag. IV. can. 4. ait, *Diaconus... ad ministerium consecratur.*

Quòd autem sint signa practica & visibilia gratiæ invisibilis, demonstratur (contra Durandum & Cajetanum) ex eo quòd conferantur per manuum impositionem (ut infra ostendam, idque etiam de ipso Diaconatu constat ex Actor. 6. ubi legitur septem Diaconos ab Apostolis ordinatos esse per manuum impositionem.) Per eam verò, juxta Scripturam & Patres, Spiritus sanctus, atque adèd gratia confertur. Cùm enim Diacono Episcopus imponit manus, dicit: *accipe Spiritum sanctum*, & deprecatoriè addit: *remitte in eos quæsumus Domine Spiritum sanctum, &c.* Tridentinum verò citatà sess. 23. can. 4. anathema dicit ei qui dixerit, *per sacram Ordinationem non conferri Spiritum sanctum, ac proinde frustra Episcopus dicere: accipe Spiritum sanctum.*

Præterea Anastasius Papa II. in epist. ad Anastasium Imperatorem c. 7. Sacramenti gratiam expressis verbis attribuit Sacerdotum & Levitarum Ordinationi.

CAPUT VI.

*Minorum Ordinum materia, forma,
& officium.*

- 21 **I**nter minores Ordines primus est *Ostiaratus*. Cujus materia est clavium Ecclesie traditio ab Episcopo. Forma: *sic ago quasi redditurus Deo rationem pro his rebus, que his clavibus recluduntur*. Ostiarii officium est Ecclesie claves & januas custodire, aditu Ecclesie infideles atque excommunicatos arecere, campanasque pulsare.
- 22 Secundus est *Lectoratus*. Cujus materia est traditio sacri Codicis, seu veteris & novi Testamenti. Forma: *accipe, & esto verbi Dei relator, habiturus, si fideliter & utiliter impleveris officium, partem cum iis, qui verbum Dei bene administraverunt ab initio*. In Ecclesia Græca Lectoratus materia est manus impositio. Forma, oratio manuum impositioni adjecta. Lectorum officium est veteris & novi Testamenti libros clare & distincte in Ecclesia recitare. Panem etiam, & omnes fructus novos benedicere, ut admonet Episcopus, ipsorum officia explicans; tamen benedictiones istæ a solis hodie Presbyteris peragantur.
- 23 Tertius est *Exorcistatus*. Cujus materia est traditio libri exorcismorum, ut docet Concilium Cartag. IV. can. 7. seu (loco ipsius) Pontificalis aut Missalis, ut permittit Pontificale Romanum. Forma: *accipe & commenda memoria, & habe potestatem imponendi manus super energumenos, sive baptizatos, sive Catechumenos*. Proinde Exorcistarum officium est ejicere demones, & dicere populo, ut qui non communecat, det locum, & aquam in ministerio fundere, ut habet Pontificale Romanum.
- 24 Quartus & ultimus Ordinum minorum, seu non sacrorum, est *Acholytatus*. Cujus materia est duplex, una ceroferrari cum cereo, altera urceoli vacui. Quam materiam Ritualia antiqua, Concilium Cartag. IV. & Ordo Romanus volunt ab Archidiacono tradi; formam verò ab Episcopo pronuntiare. Quæ est: *accipite Ceroferrarium cum cereo, & sciatis vos ad accendenda Ecclesie luminaria mancipari, in nomine Domini. Accipite urceolum, ad suggerendum vinum & aquam in Eucharistiam sanguinis Christi*. Ex qua utraque forma patet quodnam sit Acholytorum officium.

CAPUT VII.

Materia, forma, & officium Subdiaconatus.

- 5 **S**ubdiaconatus ab initio, ac deinde per aliquot sæcula, inter minores Ordines & non sacros numerabatur, nec Subdiaconi adstricti erant continentie voto, nec prohibiti à conjugio, ut constat ex Siricio Papa epist. ad Himerium, Episcopum Tarracensem, ubi prohibitionem istam ultra Diaconos non extendit, uti nec Innocentius I. epist. 2. & 3. nec Concilium Cartag. V. c. 3. ubi jubet Episcopos, Presbyteros, & Diaconos ab uxoribus abstinere, sub pena depositionis ab officio: *ceteros autem Clericos ad hoc non cogi, sed secundum uniuscujusque Ecclesie consuetudinem observari debere*. Concilium Turonense I. Presbyteris tantum, & Levitis, connubii usum prohibet. Concilium tamen Turonense II. Subdiaconos deponit, nisi ab uxoribus abstinerint. Gregorius I. lib. 1. epist. 42. Romanam consuetudinem (justa quam Subdiaconi continebant) in Siciliam sic induxit, ut qui ante prohibitionem uxorati fuerant, non cogerebantur ab uxoribus separari. Tamen videtur mihi (inquit) ut à presenti die Episcopis omnibus dicatur, ut nullum Subdiaconum facere presument, nisi qui se victurum ca-

se promiserit. Antè ergo id non promittebant, saltem universim. Post Gregorii tamen tempora, amplius tolerati non fuisse Subdiaconi uxoribus suis utentes. Hodie itaque Subdiaconatus est Ordo sacer, non ex divina, sed ex Ecclesiastica institutione, uti tradit Innocentius III. cap. *Amulius* de ætate, qualis & ord. præfic.

Subdiaconatus materia est traditio patenæ vacuæ, calicisque vacui ab Episcopo. Cui additur traditio urceolorum cum vino & aqua, & manutergio ab Archidiacono. Forma sunt verba Pontificalis, quæ Episcopus profert. Græci pro materia solum adhibent manuum impositionem; pro forma orationem. Traditio Libri Epistoliarum ante quingentos annos non erat in usu; nec ipsius meminerunt qui ante illud tempus scripserunt; uti nec Concilium Cartag. IV. nec antiqua Ritualia de legenda ab ipsis Missæ Epistola quidquam habent. Isto quippe munere Lectores fungebantur, atque etiamnum funguntur apud Græcos. Quam proinde traditio sit materia essentialis Subdiaconatus, non est facile definire: cum Subdiaconatus non sit divine institutionis, & materia ipsius Ecclesia modò aliquid addiderit, modò relinquerit, varique materia sit apud Græcos & Latinos.

Subdiaconorum tamen officium in Ecclesia Latina hodie est in Missa solemnè Epistolam cantare, Diacono patenam & calicem porrigere, sicut & urceolum cum vino & aqua, denique Sacerdoti aquam ad lavandas manus infundere, manutergiumque præbere, &c.

Tres verò obligationes in sua Ordinatione contrahunt. Prima est habendi titulum beneficii, vel patrimonii, vel pauperiaris, ne indecorè vivant. Secunda est castitatis. Tertia Breviarium recitandi.

CAPUT VIII.

Materia, forma, & officium Diaconatus.

Diaconatus materia essentialis sola est manuum Episcopi impositio, non Libri Evangeliorum traditio. Primò, quia solius impositionis manuum Scriptura meminit Act. 6. Secundo, quia Concilium Cartag. IV. can. 4. *Diaconus (inquit) cum ordinatur, solus Episcopus, qui eum benedicit, manum super caput illius ponat*. Canone verò sequenti idèò Subdiaconum ordinari dicitur traditione patenæ vacuæ, & calicis vacui: *quia manus impositionem non accipit*. Quo patenter innuit, in Ordinationibus, quæ per manuum impositionem fiunt, nullam instrumentorum traditionem esse de substantia. Tertio, non semper traditus est Diaconus Evangeliorum Liber, in ipsorum Ordinatione, nec per eam ordinati sunt ab Apostolis septem primi Diaconi, sed per solam manuum impositionem Act. 6. *hos statuerunt ante conspectum Apostolorum, & orantes imposuerunt eis manus*. Imò tunc nondum conscripta erant Evangelia, ut plurimi censent. Quarto, Libri Rituales noncentorum annorum solius manuum impositionis meminerant (sicut & Euchologia Græcorum, Missale vetus Francorum à Mabillonio editum, Ildorus, Alcuinus, Amalarius) non traditionis Evangeliorum. Imò Amalarius l. 2. de offic. Eccles. c. 11. & 12. *primævo (inquit) tempore Diaconus non legebatur Evangelium, quod nondum erat scriptum*. Denique pluribus in Ecclesiis Diaconi non legerant Evangelium; sed Lectores, ut constat ex epist. 33. Cypriani.

Postea tamen statutum est à Patribus, ut Diaconus legeret Evangelium, & ab eo tempore similiter statutum est, ut & Subdiaconus legeret Epistolam, inquit Amalarius loco citato.

Propterea dici potest, traditionem Evangeliorum esse materiam Diaconatus accidentaliter accessoriam

cessoriam ex Ecclesie institutione. Unde & verba hæc: *accipite potestatem legendi Evangelium in Ecclesia Dei*, &c. similiter dici possunt forma accessoria, non essentialis, quæ in orationibus impositioni manuum conjunctis est posita: *emittite in eorumque sumus Domine Spiritum sanctum*, &c. Unde eadem apud Græcos & Latinos est materia essentialis, eadem forma.

- 32 Præcipuum Diaconi officium est, Episcopum perpetuo sequi, concionantem custodire, Sacerdoti in sacrificio ministrare, Evangelium in Missæ sacrificio legere, panem & vinum Sacerdoti consecraturum porrigere, sanguinem, imò & corpus Domini fidelibus distribuere (uti testantur Justinus Martyr Apolog. 2. Cyprianus lib. de lapsis, Author Constitutionum Apostolicarum, Ambrosius, alique Patres.) Denique baptizare & prædicare, prout Episcopus, Diaconos ordinans, dicit: *Diaconum oportet ministrare ad altare, baptizare & prædicare*. Hodie tamen officium baptizandi non competit Diacono, nisi ex commissione Sacerdotis, prout constat ex can. *Diaconos dicit 93*, & can. *constat de Consecrat. dist. 4*. Nec ipsis, præsertim Presbytero, amplius competit dispensatio corporis Christi, utpote ipsis viciata per can. 15. Concil. II. Aurelianensis, & can. 38. Concil. IV. Cartag. Unde præcipuum hodie Diaconi officium est Evangelium solemniter in Missa cantare, Sacerdotique in Missæ sacrificio proximè assistere & ministrare.

CAPUT IX.

Materia & forma Presbyteratus.

- 33 **M**ateria Presbyteratus est manuum impositio; non instrumentorum porrectio; utpote apud Græcos inusitata, nec à veteribus Scriptoribus, S. Dionysio in lib. de Eccles. Hierarch. Maximo Martyre, & Pachimere, Dionysii Interprete (qui Ritus omnes hujus Ordinis diligenter profecuti sunt) nec à vetustis Patribus Latinis & Græcis ullo modo commemorata; uti nec à Ritualibus antiquis, seu Latinis, seu Græcis, nec à veteribus Canonibus & Conciliis, in quibus sola fit mentio impositionis manuum pro materia, & orationis pro forma. Idè Maldonatus tract. de Ordine q. 3. *impositio manuum* (inquit) *non est habenda tanquam ceremonia non necessaria, sed tanquam pars essentialis Sacramenti; iaque videtur tenendum fide Catholicæ. Primum, quia in Scriptura, ubi-cumque fit mentio de Ordinatione, declaratur per impositionem manuum, & videtur mihi esse temerariam scripturam dezerere, & conjectari chimeras, id est rationes naturales. Secundo, quia veterem Ecclesiam nunquam ordinasse sine impositione manuum, ex omnibus Authoribus antiquis perspicuum est. De traditione autem calicis & hostiæ nulla est mentio apud illos. Tertio, quia videtur nimis durum esse, ceremoniam, quam nobis perspicè tradunt Apostoli, excudere, & inducere illam, de qua nulla fit mentio in Scriptura.*
- 34 Denique Græcorum Ordinationes Romana Ecclesia ratas semper habuit. Traditionem verò instrumentorum in Ordine Sacerdotali, ne ab antiquis quidem Patribus usurpatam fuisse, sed solam manuum impositionem, ostenditur ex Ordinatione Salamani, Anachoretæ sanctissimi, apud Theodoretum in Histor. Relig. c. 19. *Pontifex* (inquit) *civitatis, cujus erat vicus, cum viri didicisset virtutem, accessit, volens ei donum dare Sacerdotii... manumque imposuit, & peregit precationem. Et sæpè quidem ei dixit, & quæ ad eum venerat gratiam significavit. Ubi non solum nulla mentio, nisi impositionis manuum, & precationis; sed & si sanctissimo illi viro tradita fuisset patena cum hostia, caliceque cum vino,*

se factum Presbyterum ignorare non potuisset; imò tangere instrumenta recusasset, nec proinde Presbyter factus fuisset. Similem historiam cap. 13. commemorat de Ordinatione Macedonii, cum scilicet, Ordinatione factâ, necesse prorsus quid factum esset. Scivisset autem, si patena cum hostia, & calix cum vino, ipsi tradita fuissent. Tandem Hieronymus in cap. 58. Ita dicit, quòd Ordinatio Clericorum, *non solum ad imprecationem vocis, sed ad impositionem impletur manûs*, quòdque *vocis imprecatio clandestina* subinde Clericos *ordinet nescientes*. Quod fieri non potuisset, si per instrumentorum traditionem Ordinatio facta fuisset, utpote quæ ordinatum latere non potuisset. Manus autem cum variis de causis imponantur, facile fieri potest, ut à simplicibus nesciatur ad quid fiat.

Sed cum in Ordinatione Presbyteri triplex fiat impositio manuum: Prima statim post Litanias, dum Episcopus, nihil dicens, singulis ordinandis manus imponit, idemque adstantes Sacerdotes faciunt. Secunda, quâ Episcopus, & Sacerdotes, manus extensas habent supra ordinandos, Episcopusque orationem simul pronuntiat. Tertia in fine adorationis, dum Episcopus super unumquemque dicit: *accipe Spiritum sanctum: quorum remiseras peccata*, &c. Quæstio est, utra ad materiam Ordinationis spectet?

Respondeo: nec prima, nec tertia, sed secunda. Non prima: quia non est conjuncta forma. Tertiam plerique volunt ad materiam Presbyteratus spectare, pro ea parte quâ importat potestatem remittendi peccata; traditionem verò patenæ cum pane, & calicis cum vino, pro ea parte quâ importat potestatem sacrificandi. Sed quemadmodum illud posterius ex dictis apparet non subsistere; sic illud prius non subsistere videtur, eò quòd tertia illa manuum impositio, cum sua formula, Græcis sit prorsus incognita, & inusitata, nec Ritualia antiqua, etiam Latina, ante quingentos annos illius meminerunt. Nec Concilium Cartag. IV. can. 3. ubi secundam, non tertiam manuum impositionem designat, cum ait: *Presbyter cum ordinatur, Episcopo eum benedicente, & manum super caput ejus tenente, etiam omnes Presbyteri, qui presentes sunt, manus suas juxta manum Episcopi super caput illius teneant*. Ubi cum dicit, *Episcopo eum benedicente*, benedictio illa non ea est, de qua in tertia benedictione, *accipe Spiritum sanctum*; sed est oratio longa & verbulosa, cujus hic titulus in Ritualibus antiquis: *consecratio*. Et quæ eam sequitur, sub hoc titulo: *consummatio Presbyterii*.

Confirmatur 1°. ex Concilio Hispalensi II. 37 can. 5. ubi irrita declaratur Ordinatio Presbyteri, in qua Episcopus manum imposuerat, sed Presbyter benedictionem pronuntiaverat, non Episcopus, eò quòd præ oculorum dolore non posset. Qui certè memoriter potuisset, si ea benedictio non fuisset longa illa oratio, sed brevis illa formula: *accipe Spiritum sanctum*; quam nullus Episcopus memoriter non scit.

2°. ex Tridentino sess. 14. c. 3. ubi declarat, 38 *Extremæ Unctionis Ministros esse solos Episcopos, aut Sacerdotes ab ipsis ritè ordinatos per impositionem manuum Presbyterii*. Cum enim tertia manuum impositio fiat à solo Episcopo, non à Presbyterio, de ea Tridentinum non loquitur, sed de secunda: per quam proinde dicit Sacerdotes ritè ordinari.

Atque ex his conficitur, hæc verba Episcopi tradentis instrumenta: *accipe potestatem offerendi sacrificium*, ad formam essentialem non pertinere, uti neque ista tertia manuum impositioni conjuncta: *accipe Spiritum sanctum*, &c. Priora namque per 900. propè annos in Ecclesia Latina

non fuerunt usurpata, nec inveniuntur in Ritualibus antiquioribus ante 700. annos; uti nec posteriora in Ritualibus ante seculum duodecimum scriptis. Et utraque Græcis sunt profusius inusitata, ut Morinus ostendit. Hodie tamen usurpanda sunt tanquam forma accessoria ex Ecclesiæ Latinæ præscripto, ad maiorem expressionem utriusque potestatis Presbyterorum, sacrificandi scilicet, peccataque remittendi. Videri potest Morinus de sacris Ordinibus p. 3. exercit. 7. c. 1. & 2.

- 40 Si objicias 1°. Florentinum, in Instructione Armenorum, nullam aliam tradere materiam Presbyteratus, quam calicis cum vino, & patenæ cum hostia traditionem. Nec aliam formam, nisi accipe potestatem, &c.

Respondeo cum Becano, Florentinum (in illa Instructione) solum meminisse materiæ accidentalis & accessoriæ, quæ ab Ecclesiâ fuit instituta; non essentialis, quam Christus instituit; eod quod hæc ex Scripturis & Patribus satis esset cognita.

- 41 Deinde retorqueo argumentum: Concilia antiqua, aliam non assignant materiam, nisi manuum impositionem; quibus eum Florentinum non contradicat, solum ergo meminit materiæ accidentalis, neque ex professo suscepit accuratè declarare materiam & formam essentialem singulorum Ordinum, sed locutum est juxta communem modum & consuetudinem, quo materia Sacramentorum appellari solet illa res vel ceremonia externa, in Sacramenti consecratione usurpari solita, quæ idonea est ad exprimendum Sacramenti effectum, sive interim sit materia accidentalis, sive essentialis, sive de necessitate Sacramenti, sive de necessitate præcepti. Quomodo idem Florentinum Confirmationis materiam esse dicit Chrysmâ consecratum ex oleo & balsamo, per Episcopum benedicto; balsamum tamen magis ad ornatum, quam ad essentialiam istius Sacramenti pertinere, plerique magni nominis Theologi non sine fundamento docent, prout vidimus lib. 3. c. 4.

Si objicias 2°. instrumentorum porrectionem ex concordi Theologorum sententia, solum esse materiam essentialem Presbyteratus.

Respondeo negando assumptum. Quia istam solum esse materiam accidentalem, solumque manuum impositionem essentialem esse, nobiscum tradunt Hugo Menardus in librum Sacramentorum Gregorii, Maldonatus to. 1. de Sacram. tr. de Ord. q. 3. p. 2. Becanus de Sacram. Ord. q. 4. Morinus de sacris Ordinationibus p. 3. exercit. 7. c. 1. Ivenius de Ord. q. 3. c. 2.

CAPUT X.

Differentia Presbyteratus ab Episcopatu.

- 42 Sacerdotium dividi solet in summum, & non summum, Sacerdotisque in simplices Sacerdotes, & summos, seu Episcopos, quos Concilium Tridentinum sess. 23. c. 4. declarat Apostolorum successores, positos (sicut Apostolus ait) à Spiritu sancto regere Ecclesiam Dei, eoque Presbyteris superiores esse; ac Sacramentum Confirmationis conferre, Ministros Ecclesiæ ordinare, atque alia plerique peragere ipsos posse, quarum functionum potestatem reliqui inferioris Ordinis nullam habent. Et can. 7. si quis dixerit, Episcopos non esse Presbyteris superiores, vel non habere potestatem confirmandi, & ordinandi, vel eam quam habent, illis esse cum Presbyteris communem, anathema sit.

- 43 Hinc Acrius inter hæreticos semper est habitus, quod diceret, nulla in re Presbytero Episcopum antecellere, nullam inter utrumque discrimen esse.

Est enim (inquit) amborum unus Ordo, & idem honor, & dignitas. Acrium hæc in re secuti sunt Albigenes, Waldenses, Wiclefista, Lutherus, & Calvinus. Sed ipsos hæc ratione refellit S. Epiphanius hæresi 75. Episcoporum Ordo ad gignendos Patres præcipue pertinet. Hæc enim est Patrum in Ecclesiâ propagatio. Alter, cum Patres non possit, filios Ecclesiæ regenerationis latrone producit; non tamen Patres, aut Magistros. Quinam verò fieri potest, ut in Presbyterum constituat, ad quem creandum manuum imponendarum jus nullum habeat? Aut quomodo Presbyter Episcopo dici potest æqualis? Ante S. Epiphanium, Alexandrina Synodus, in causa S. Athanasii congregata, in Epistola Synodica, probat Ilchyram, à Collutho ordinatum, Presbyterum non fuisse, ex hoc quod Colluthus non erat Episcopus, sed simplex Presbyter.

Allatam inter Episcopos & Presbyteros differentiam ex Christi institutione esse, adeoque ex jure divino, pluribus, & aliis ostendunt congruentis Morinus, Petavius, & alii ostendunt. Id solum Catholici controvertunt, an ista differentia ejusmodi sit, ut Episcopatus Presbyteratum novum addat characterem, novum Ordinem, novum Sacramentum? an idem sit Presbyteratus & Episcopatus character, idem Ordo, idem Sacramentum, solum dicens novam extensionem, vel relationem?

Magister, Alensis, S. Thomas, S. Bonaventura, veteresque Scholastici communiter (apud Morinum) censent Episcopatum idem esse Sacramentum, eundemque Ordinem cum Presbyteratu, nec diversum imprimere characterem. Contraria est opinio Altiisiodorensis in Summa l. 4. tr. 8. q. 1. & nonnullorum aliorum. Media est opinio Paludani in 4. dist. 24. q. 7. 2. characterem Episcopalem esse ipsummet characterem Sacerdotalem, sed auctum accessione Episcopalis Consecrationis, per modum quo idem habitus scientiæ augetur plurium conclusionum cognitione, ita ut illa accessione Sacerdotalis character jam possit, quod ante non poterat, scilicet ordinare & confirmare. Ad quod necesse non est quod augetur entitative, sed sufficit quod augetur potestative, ad quod sufficit accessus novæ potestatis ex voluntate divina, cujus vi Sacerdos, in Episcopum consecratus, ordinare & confirmare jam possit, quod ante non poterat, sique character ipse jam evaserit (quod ante non erat) fons, ex quo reliqui Ordines tanquam rivi emanent. Sic dum Rex eundem hominem ad diversa officia promovet, vel pecuniæ pretium auget, nihil novi entitative addit homini vel pecuniæ, sed sola Regis voluntas facit eundem illum hominem jam posse, quod non poterat, eandemque pecuniam valere plusquam antè valebat. Hanc opinionem, utpote Patribus & vetustioribus Theologis conformem, valde probabilem existimo.

Illam etiam quaestio acriter in Concilio Tridentino controversa fuit, an Episcopi non solum quoad potestatem Ordinis (de qua omnes conveniebant) sed & quoad potestatem jurisdictionis superiores sint Sacerdotibus jure divino, ut videtur est apud Pallavicinum lib. 18. c. 14. & 15. ubi exhibet insignem Didaci Laynii (Societatis Jesu Generalis) hæc de re Dissertationem, quæ ostendit Ordinis Episcoporum potestatem in lingulis Episcopis esse immediate à Deo; jurisdictionis vero Episcopalis esse à Deo immediate in genere, nimirum in quibusdam, ut in Petro ac Successoribus, atque in cunctis Apostolis ex peculiari privilegio; in reliquis Episcopis eam esse à Deo mediate, immediate à Romano Pontifice. Ideoque in Romano Pontifice, quamdiu perseverat in Pontificatu, jurisdictionem esse invariabilem; sum-

liter in Apostolis: in Episcopis variari posse, mutarique à Pontifice; non ex mera voluntate, sed ex causa. Videtur potest tota illa Dissertatio citato cap. 15. Sanctorumque Leonis & Gregorii Magni pro illa testimonia, cum responsione ad ea quæ in contrarium ex Scriptura, & aliunde proferruntur argumenta.

47 Confutavit deinde quorundam distinctionem: jurisdictionem Episcoporum esse de jure divino; sed istius jurisdictionis materiam & loca à S. Pontifice destinari. Uti & istam aliam: jurisdictionem esse immediatè à Deo, sed non illius exercitium. Priorem quidem: quia jurisdictionis est respectus quidam: omnis autem respectus ab ea causa, à qua profuit, accipit ut suos terminos signatè respiciat; terminos verò hujus respectus esse subditos & loca. Si ergo destinata jurisdictionem Episcopi habent à Deo, consequens foret eam ad omnem hominem & omnem locum extendi. Qui enim contulit indefinitam, contulit illimitatam.

48 Posteriorem confutavit, dicens, absurdum esse à Deo collatam Episcopis jurisdictionem impotentem, & quæ exerceri non possit. In summa, si universa jurisdictionis materia à Christo subiecta fuerit Romano Pontifici, ab eo cæteris Episcopis distribuenda, ipsamque etiam jurisdictionis exercitium ipsi subiectum fuerit; non esse, cur jurisdictionis ipsi pariter subiecta non fuerit. Videantur quæ utramque in partem hac de re apud laudatum Historicum inveniantur. Illud solum observo, Laynii Dissertationem cum laude in Concilio acceptam fuisse.

CAPUT XI.

Fidei dogma est, præter Sacerdotium spirituale & internum, Christianis omnibus commune; aliud esse Sacerdotium externum & visibile, in ultima Cæna à Christo Domino institutum, ad sacrificandum & offerendum Deo corpus & sanguinem suum.

49 Dixi 1°. præter Sacerdotium spirituale & internum, quod in baptismo fundatur, consistitque in oblatione orationum, gratiarum actionum, contriti cordis, &c. De quo 1. Petri 2. & ipsi tanquam lapides vivi, superedificaverint, domus spiritualis, Sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias, acceptabiles Deo per Jesum Christum... Vos autem genus electum, regale Sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis. Et Apocal. 1. fecit nos regnum, & Sacerdotes Deo, & Patri suo.

50 Dixi 2°. aliud esse Sacerdotium externum & visibile, in ultima Cæna à Christo Domino institutum, ad sacrificandum & offerendum Deo corpus & sanguinem suum. Christus namque, est seipsum in ara crucis, morte intercedente, Deo Patri oblaturus erat, ut æternam illam redemptionem operaretur (ait Tridentinum sess. 22. c. 1.) quia tamen per mortem Sacerdotium ejus extinguendum non erat, in Cæna novissima, quæ nocte tradebatur, ut dilecta Sponsæ suæ Ecclesiæ visibile, sicut hominum natura exigit, relinqueret sacrificium, quo cruciatum illud, semel in cruce peragendum, representaretur, ejusque memoria in finem usque sæculi permaneret, atque illius salutaris virtus, in remissionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur, Sacerdotem, secundum ordinem Melchisedech, se in æternum constitutum declarans, corpus & sanguinem suum, sub speciebus panis & vini, Deo Patri obtulit, ac sub eandem rerum symbolis, Apostolis, quos tunc novi Testamenti Sacerdotes constituebat, ut sumerent tradidit, & eisdem, eorumque in Sacerdotio

Tom. III.

successoribus, ut offerrent præcepit per hæc verba: hæc facite in meam commemorationem, uti semper Catholica Ecclesia intellexit, & docuit. Nam celebrato veteri Pascha, quod in memoriam exitus de Egypto, multitudo filiorum Israel immolabat, novum instituit Pascha, seipsum ab Ecclesia, per Sacerdotes, sub signis visibilibus, immolandum, in memoriam transitus sui ex hoc mundo ad Patrem, quando per sui sanguinis effusionem nos redemit... Et hæc quidem illa munda oblatio est, quæ nullâ indignitate aut malitiâ offerentium inquinari potest, quam Dominus per Malachiam, nomine suo, quod magnum futurum esset in Gentibus, in omni loco mundam offerendam prædixit. Et quam nos obscure innuit Apostolus Paulus Corinthiis scribens, cum dicit: non posse eos qui participatione mensæ demoniorum pollutum sunt, mensæ Domini participes fieri, per mensam altare utrobique intelligens, &c.

Quàmlibet obstrepat Lutherani, & Calvinistæ, certissima sunt quæ allatis verbis docet Tridentinum. Quod enim in novissima Cæna Christus incrementum novæ legis sacrificium obtulerit, videlicet corpus & sanguinem suum, sub panis & vini speciebus; quodque proinde suos tunc Apostolos, Apostolorumque in Sacerdotio successores, novi Testamenti tunc constituit Sacerdotes, dicendo: hæc facite in meam commemorationem. Probat 1°. ex Evangelica Cæna novissima narratione, sive ex verbis, quibus Christus consecravit, prout apud Lucam in Græco legitur, hoc est corpus meum, quod pro vobis datur, id est offertur præsentis tempore. Luc. 22. Vel, ut habet Paulus 1. Cor. 11. quod pro vobis frangitur. De calice item apud tres Evangelistas, verbo præsentis temporis in Græco legitur, qui pro vobis effunditur. Hæc est calix novi Testamenti in sanguine meo, qui pro vobis effunditur. Luc. 22.

Illâ quippe verba præsentis temporis, datur, frangitur, effunditur, non significant dari, vel effundi Apollolis ad manducandum, & bibendum, sed dari, & effundi Deo in sacrificium. Neque enim Christus ait: vobis datur, frangitur, effunditur; sed pro vobis. Nec solum pro vobis presentibus, sed pro vobis apud Lucam, & pro multis apud Matthæum & Marcum. Sensus proinde est: pro vobis & pro multis datur, & offertur Deo in sacrificium propitiatorium, in remissionem videlicet peccatorum, ut legitur Matth. 26. Atque ita universa Ecclesia semper intellexit, prout fatetur Lutherus in lib. contra Regem Angliæ, in lib. de captiv. Babylon. & in lib. de abrog. Miss. priv. Faucher & Calvinus l. 4. Institut. c. 18. §. 11. & 12. Fatentur (inquam) contra se stare traditionem Veterum, plurimorum sæculorum usu firmatam, omniumque consensu probatam (verba sunt Lutheri de captiv. Babylon.) Atqui universalis Ecclesiæ est de vero Evangelii sensu judicare, ubi de eo controvertitur, uti demonstratum est to. 2. lib. 2.

Probat 2°. quia Christus est Sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech. Psalm. 109. Sicut ergo Melchisedech panem & vinum obtulit in sacrificium, Genes. 14. hoc fecit & Christus: non in cruce, sed in ultima Cæna, offerendo corpus & sanguinem suum sub speciebus panis & vini. Ideo namque est, & dicitur Sacerdos secundum ordinem Melchisedech, quia idem sacrificium obtulit, ut optimè exponit Cyprianus epist. 63. ad Cecil. ubi alludens ad verba illa, secundum ordinem Melchisedech, dicit quod hic ordo est de sacrificio illo veniens, & inde descendens, quod Melchisedech Sacerdos Dei Summi fuit, quod panem & vinum obtulit, quod Abraham benedixit. Nam quis magis Sacerdos Dei Summi, quam

M m m m

Dominus noster Jesus Christus, qui sacrificium Deo Patri obtulit? Et obtulit hoc idem, quod Melchisedech obtulerat, id est panem & vinum, suum scilicet corpus & sanguinem. . . . Ergo in Genesi . . . procedit imago sacrificii, in pane & vino scilicet constituta: quam rem perficiens & adimplens Dominus, panem & calicem mixtum vino obtulit, & qui est plenitudo, veritatem prefiguratae imaginis adimplevit. Augustinus quoque lib. 16. Civit. c. 22. dicit, quod in oblatione Melchisedech primum apparuit sacrificium, quod nunc à Christianis offertur Deo toto Orbe terrarum, impleturque illud quod . . . per Prophetam dicitur ad Christum. . . Tu es Sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech. Et epist. 95. ad Innoc. Melchisedech, prolato Sacramento mensa Dominica, novit aeternum ejus Sacerdotium prefigurare. Similia habent Eusebius Caesariensis l. 5. Demonstrat. Evang. c. 3. Ambrosius Epiphanius, Hieronymus, Chrysostomus, alique Patres.

53 Tertio, idipsum probatur ex Malach. 1. non est voluntas mihi in vobis, dicit Dominus exercituum: & munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis, usque ad occasum, magnum est nomen meum in gentibus. & in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda: quia magnum est nomen meum in gentibus. Quibus verbis Deus per Malachiam Prophetam praedicit se veteris legis sacrificia repudiaturum, & in lege nova offerendum aliud ex hostia pura & sancta, & istud per omnes gentes toto terrarum Orbe sibi offerendum. Quod profecto intelligi nequit de sacrificio crucis, nec de sacrificiis Hebraeorum, nec de solo sacrificio laudis vel bonorum operum. Ergo intelligitur de solo visibili sacrificio Missae, seu Eucharistiae, quod Christus instituit in Coena. Non (inquam) de sacrificio crucis, utpote quod in uno dumtaxat, non in omni loco erat offerendum. Neque de sacrificiis Hebraeorum, utpote quae non erant offerenda in gentibus. Neque de spiritali sacrificio laudis, offerendo per omnes gentes. 1. quia sacrificium illud, utpote late & improprie dictum, à Scriptura non ultrapatur simpliciter nomine sacrificii, sed cum addito: sacrificium laudis, sacrificium iustitiae, hostiam vociferationis. 2. dicendo: munus non suscipiam de manu vestra: in omni enim loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda, novum aliquod sacrificium designatur, Judaicis repudiatis successurum, atque à gentibus offerendum. Qualia non sunt sacrificia laudum, ab ipsis quoque Judaeis frequentata. 3. sacrificium à Malachia praedictum de visibili Eucharistiae, seu Missae sacrificio universi Patres semper intellexerunt, ut Justinus Martyr Dial. cum Triphon. Iræncus l. 4. c. 32. Tertullianus l. 3. contra Marcionem. Cyprianus lib. 3. contra Judaeos c. 16. Eusebius Caesariensis lib. 1. Demonstrat. Evang. c. 10. Chrysostomus in Psal. 95. Augustinus 18. Civit. 37. Hieronymus & Theodoretus in cap. 1. Malach. Damascenus l. 4. fid. orthod. c. 14.

54 Quarto, Paulus Apostolus 1. Cor. 1. mensam, in qua Christiani corporis & sanguinis Christi participes efficiuntur, altare vocat, ipsumque corpus & sanguinem Christi vocat hostiam: *Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? Et panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est? . . . Vide te Israel secundum carnem: nonne qui edunt hostias, participes sunt altaris? . . . sed quae immolant gentes, demonis immolant, & non Deo. . . Non potestis mensae Domini participes esse, & mensae demoniorum. Ecce mensam Domini, in qua communicamus corpori sanguinique Christi, opponit mensam demoniorum. Per mensam autem demoniorum altare intelligit (utpote in qua quae immolant*

Gentes, demonis immolant. Ergo per mensam Domini altare intelligit, figuratum per altare Israelis. Propter quod dicit: videte Israel secundum carnem: nonne qui edunt hostias, participes sunt altaris, &c.? Igitur Christiani habent altare & hostiam, de qua participant, dum corporis & sanguinis Christi communionem accipiunt. Nunquam autem altare proprie dictum existit, nisi ad sacrificium proprie dictum. Et sic Patres omnes, Graeci & Latini, Conciliaque Nicænum l. can. 18. Constantinopolitanum l. can. 1. Ephesinum l. c. 7. & in declaratione anathematismi XI. Calcedonensis can. 1. & in libello quem Ichnion, Ecclesiae Alexandrinae Diaconus, Leonii Papae, ipsique Concilio Calcedon. obtulit. Ita denique veteres omnes Liturgiae Christianarum Nationum omnium, ipsorum etiam Apostolorum Jacobi, Petri, Marci apud Contentonum de Eucharist. differt. l. c. 1. specul. 2. Quibus conformiter Andreas Apostolus (ut videre est in Actis passionis ipsius, à Presbyteris Achaiae, oculatis testibus, conscriptis, quorum veritatem Contentonus adversus Auberinum Calvinistam solidè propugnavit.) Ego (inquit) omnipotenti Deo. . . immaculatum Agnum quotidie sacrifico, non taurorum carnes, nec hircorum sanguinem, sed immaculatum Agnum in altari, cujus carnes postquam omnis populus manducaverit, Agnus, qui sacrificatus est, integer perseverat, & vivit.

Nec istud incrementum altaris sacrificium infinitam sacrificii crucis virtutem evertit, vel minuit, nec obstat, ne Christus unà crucis oblatione totius mundi peccata expiari, Deoque homines perfectè reconciliari. Quia non oblat, ne sacrificium crucis sit unicum sacrificium Redemptivum, cujus fructus sic nobis applicatur per sacrificium altaris, ut sacrificium altaris omnem virtutem suam habeat à sacrificio crucis. Et licet sit aliud sacrificium Religionis quoad offerendi modum; est tamen idem quoad vestram oblatam, principalemque offerentem. Nec praeter Christum alii sunt Sacerdotes, qui ipsi tantquam defuncto succedant; sed per quos velut Ministros & Vicarios suos Christus ipse ubique & quotidie sacrificat.

Itaque fatemur sacrificium crucis esse perfectissimum, vimque infinitam & sempiternam habere ad sanctificandum, nec opus esse alio sacrificio crucis, aut ejusdem sacrificii crucis, seu passionis & mortis Christi repetitione. Sed inde non magis est consequens, everti sacrificium crucis, si in nova lege aliud sit altare praeter crucem; quam everti sacrificium crucis, si in veteri lege aliud fuerit altare praeter crucem. Placuit enim Deo varia media instituire, quibus fructum sacrificii crucis consequeremur. Atque unum ex istis, in nova lege, est Ecclesia seu Missae sacrificium; sicut in veteri lege fuit sacrificium Synagoga. Quod quidem Missae sacrificium necessarium Deus esse voluit ad Religionem constitendam (cujus actus praecipuus est visibile sacrificium) ad Deum supremo, ipsique soli debito cultu honorandum, ad sacrificium crucis commemorandum, fructumque illius nobis applicandum.

Rursum fatemur, solam oblationem, factam in cruce, fontem esse omnis sanctificationis omnium saeculorum, per te sanctificantem omnes quotquot sanctificantur. Sed sicut effectus ille sanctificationis applicatur hominibus per baptismum, aliaque Sacramenta, & opera bona; sic & per sacrificium Missae; quod per istud in cruce oblatum sacrificium operatur sanctificationem. Quomodo Baptismus, aliaque Sacramenta, & opera bona nos sanctificant in virtute sacrificii in cruce oblatis, sive in sanguine Christi. Et hoc in aeternum, id est pro omni aetate & generatione, quae fuit, est, & erit, ita ut opus non sit alio

Christo, qui pro nobis crucifigatur, neque aliâ passione ejusdem Christi.

- 58 Merito proinde Tridinum loco citato can. 1. si quis dixerit, in Missa non offerri Deo verum & propriè dictum sacrificium, aut quod offerri, non sit aliud quàm nobis Christum manducandum dari, anathema sit.
- 59 Can. 2. si quis dixerit, illis verbis: HOC FACITE IN MEAM COMMEMORATIONEM, Christum non instituisse Apostolos Sacerdotes; aut non ordinasse, ut ipsi, alique Sacerdotes offerrent corpus & sanguinem suum, anathema sit.
- 60 Can. 3. si quis dixerit, Missæ sacrificium, tantum esse laudis, & gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrificii in cruce peracti; non autem propitiatorium; vel soli prodesse sumentis, neque pro vivis & defunctis, pro peccatis, penis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus offerri debere, anathema sit.
- 61 Can. 4. si quis dixerit, blasphemiam irrogari sanctissimo Christi sacrificio, si cruce peracto, per Missæ sacrificium, aut illi per hoc derogari, anathema sit.

CAPUT XII.

Sacerdotalis Ordinis officium, dignitas & excellentia.

- 62 Dignitas & excellentia per se innotescit ex officio & potestate ipsius erga corpus Christi verum & mysticum. Nam erga corpus Christi verum, Sacerdos habet ex institutione Christi potestatem illud consecrandi, seu conficiendi, offerendi, & fidelibus distribuendi. Hanc quippe potestatem Sacerdotibus Christus largitus est in Coena novissima, quando Sacerdotes secundum ordinem Melchisedech instituit, dicens: hoc facite in meam commemorationem.
- 63 Erga corpus verò Christi mysticum, seu fidelem populum, Sacerdos potestatem habet ipsum Deo reconciliandi, baptizando, absolvendo, Eucharistiam, Extremamque Unionem porrigendo, pro populo sacrificium offerendo, precibus suis nomine Ecclesie pro eo intercedendo, & populique precibus ad Deum deferendo, Deique voluntatem populo annuntiando: Hinc Apostolus 1. Cor. 4. Sacerdotes vocat *Ministros Christi*, & dispensatores mysteriorum Dei. Et 2. Cor. 5. explicans istud ministerium, Deus (inquit) nos reconciliiavit sibi per Christum, & dedit nobis ministerium reconciliationis.... Pro Christo ergo legationem fungimur, tamquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Sacerdotes proinde sunt mediatores pacis inter Deum & homines, istudque ministerium implent, quando, stantes ad altare, eam, quæ per factum pro nobis in cruce Christi sanguinem facta est, reconciliationem Deo Patri offerentes, nomine totius Ecclesie supplices rogant, ut illius reconciliationis intuitu & virtute Deus populo suo propitius fiat, fructumque illius eidem applicet.
- 64 Hoc sensu Sacerdotem *Mediatorem Dei* & *hominum* SS. Patres appellant, Chrysostomus homil. 5. de verb. Isa. & lib. 3. de Sacerdot. Ambrosius epist. ad Eccles. Vercell. Cyrillus Alexandrinus l. 2. de recta fid. ad Reginas. Hieronymus in cap. 1. Malach. Augustinus epist. 149. aliis 69. ad Paulinum.
- 65 Atque ex his innotescit admiranda Sacerdotalis Ordinis dignitas. Quippe (ut Chrysostomus ait lib. 3. de Sacerdotio) non mortalis quisquam, non Angelus, non Archangelus, non alia quævis creata potentia, sed ipse Paracletus Ordinem hujusmodi disposuit.... Idcirco necesse est Sacerdotem sic esse purum, ut in calis ipsis collocatus, inter caelestes illius virtutes medius staret. Terribilia namque atque hor-

rifica fuisse ferunt, quæ gratia tempus præceperunt; quod genus fuere tintinnabula, mala punicæ, lapides pectori Sacerdotis, alique superhumerali ejusdem superpositi, mitra, cidaris, vestis ad pedes usque demissa, lamina aurea, Sancta Sanctorum, ingens intus quiet, atque silentium. At verò si quis ea, quæ gratia tempus nobis advexit, examinet, terribilia atque horifica, quæ dixi, iudicabit esse admodum levia. Nam dum conspici Dominum immolatum, & Sacerdotem sacrificio incumbentem, & preces fundentem, tum verò turbam circumfusam pretioso illo sanguine intingi, etiamne te inter mortales versari, atque in terra consistere censes? An non potius è vestigio in caelos transferri? ... Pono ob oculos Eliam, & infinitam turbam circumfusam, & sacrificium lapidibus superpositum; tum verò reliquos omnes admodum quietos & taciturnos; solum autem Prophetam preces fundentem, secundum id flammam derepentè è caelo delapsam, sacrificiumque ipsum lambentem. Mira sum ista profecto, ac stupore omni plena. Ab illis ergo sacris ad nostra te transfer: nec ea mira modo esse videbit; sed etiam omnem stuporem excedentia. Adest enim Sacerdos, non ignem gestans, sed Spiritum sanctum. Is preces diuturnas fundit, non quo flamma calidus delapsa, sacra apposita absumat; sed ut gratia in sacrificium influens, per illud ipsum omnium animos inflammet, & puriores reddat argento igne excocto purgatoque.

O stupendam Sacerdotum dignitatem! iis qui terram incolunt commissum est, ut ea quæ in caelis sunt dispensent. Iis datum est, ut potestatem habeant, quam Deus optimus neque Angelis, neque Archangelis datam esse voluit. Neque enim ad illos dictum est: Quæcumque alligaveritis, &c. & quæcumque solveritis, &c. Habent quidem & terrestres Principes vinculi potestatem: verum corporum solum. Id autem, quod dico Sacerdotum vinculum, ipsam etiam animam contingit, atque ad caelos usque pervadit, usque adeò, ut quæcumque infernè Sacerdotes consecraverint, illa Deus supernè rata habeat, ac servorum sententiam Dominus confirmet... Quenam obsecro potestas hæc animæ major esse queat? ... Quid multa? Rex aliquis, sicut ex subditis suis hunc honorem detulerit, ut potestatem habeat quoscumque velit in carcerem consiciendi, eosdemque rursus laxandi, beatus ille & admirandus iudicio omnium fuerit. At verò qui à Deo tantè majorem acceperit potestatem, quantò caelum terræ pretiosius est, quantò etiam anima corporibus præstant, hic vilem eoque dignitatem accepisse nonnullis videri debet? ... Insania manifesta est despiciere tantum principatum, sine quo neque salutis, neque promissorum bonorum compotes fieri possumus. Nam si non potest quis in regnum calorut ingredi, nisi per aquam & spiritum regeneratus fuerit; & qui non manducat carnem Domini, & sanguinem ejus non bibit, æternâ vitâ privatur; omnia autem hæc haud aliter quam per sacrosantas illas manus perficiuntur, manus (inquam) Sacerdotum: quis fiet, ut citra illarum opem gebenna ignem evitare quis possit, aut reposita in caelo corona premia assequi? Hi enim sunt, quibus concedita sunt spiritalia parturigenes, tum etiam baptismatis partus à Deo est commissus. Per hos Christum induimus, unicum Dei filio sepelimus, beati illius Capitis membra efficitur. Quo nomine Sacerdotes merito non modo vereri plus debemus, quàm vel Principes, vel Reges, verum etiam majori honore, quàm parentes proprios honestare. Hi enim ex sanguinibus, & voluntate carnis nos genuerunt; illi verò Authores nobis sunt nativitate ejus, quam à Deo habemus, beatæ regenerationis illius, libertatis veræ, atque adeptiois ejus, quâ nos per gratiam filii Dei sumus effecti. Corporis lepram purgare, seu veridicam, haud purgare quidem, sed purgatos proba-

re, *Judeorum Sacerdotibus solis licebat. At verò nostris Sacerdotibus, non corporis lepram, verum animæ sordes, non dico purgatas probare, sed purgare prorsus concessum est.*

CAPUT XIII.

Sanctitas vitæ Sacerdotibus necessaria.

67 Sed quantum putas sanctitatem Deus exigit ab iis, quibus tantam contulit dignitatem? Profecto quemadmodum supra omnes Laicos, & supra ipsos quoque Monachos elevati sunt omnes in sacris Ordinibus constituti, maxime Sacerdotes; sic ad majorem sanctitatem, quam istos omnes, adstrictos esse, certò tenendum est (ait Petrus Soto Institut. Sacerdot. de vita Sacerdot. lect. 1. Hinc B. Thomas 2. 2. q. 184. a. 8. per sacram (inquit) Ordinem aliquis deputatur ad dignissima ministeria, quibus ipsi Christo servitur in Sacramento altaris. Ad quod requiritur major sanctitas interior, quam requirat etiam Religiosus status. ... Unde graviter peccat, ceteris paribus, Clericus in sacris Ordinibus constitutus, & agens aliquid contrarium sanctitati, quam aliquis Religiosus, qui non habet Ordinem sacrum. Certè (prosequitur Soto) si rectè hoc penitetur, omne eorum peccatum mortale, sacrilegium merito judicari potest. Est enim profanatio sacri istius instrumenti Christi, usque illius contrarius ei ad quod consecratum est.

68 Pensate ergo Sacerdotes Christi, quia cui plus datum est, plus exigitur ab illo. Serio etiam pendite verba illa Concilii Bordigalensis anni 1582. *quando quis honoris gradu, atque dignitate præstat, tanto ceteris omni virtutum genere debet excellere. Ejus enim vita omnium oculis sic exposita est, ut inde bene, vel malè vivendi communiter exempla ducere soleant. Ex quo, ut vitiosi Principes, sic flagitiosi Sacerdotes, perniciòse de Republica merentur, quòd non solum vitia concipiunt ipsi, sed ea insudant in civitatem. Præterquam quòd efficiunt, ut ipsorum dignitas, per se præclara, atque laudabilis, odio atque contemptui apud impium, vel multisimum hominum genus habeatur. Idèoque Clerici, qui in sortem Domini vocati sunt, non solum ab omni vitiorum turpitudine abesse, sed etiam omni virtutum genere ornari debent: spectaculum facti (ut ait Apostolus) mundo, Angelis, & hominibus, nemini dantes illam offensionem, ne vituperetur ipsorum ministerium; sed in omnibus exhibentes semetipsos sicut Dei Ministros.*

69 Concilii Nicæni I. can. 2. statutum fuit, ut si, post baptismum, aliquod delictum anima reperitur in aliquo, & a duobus aut tribus testibus arguatur, a Clero talis absterneat.

Dubitar quidnam sit illud delictum animæ, seu potius animale (ait Cabassutius ad canonem illum) istud exponit Theodorus Balsamon de quacumque culpa, quæ Dei gratia extinguitur in delincente. Alii peccatum quodcumque intelligunt, cujus expiationi leges Ecclesiasticæ publicam injungunt penitentiam. Eaque peccata ab Antiquis vocantur per antonomasiam mortalia, seu capitalia; quamvis non desint alia, minora quidem, & tamen mortalia, quibus non suffragatur penitentia, nisi privata. Eoque sensu intelligendum est, quod scribit Iudorus lib. 2. de div. Offic. consuetudinem Ecclesiæ hanc esse, ut sordidati peccato mortali (post baptismum commissio) ad Ordines non promoveantur: & si quis post Ordinationem mortale peccatum commiserit, prohibeatur sacri Ordinis exercitio.

Præterea Concilium Vatinum in Gallia sub Damaso Papa can. 4. inhibet ab Episcopatu, Sacerdotio & Diaconatu eos qui se mortali crimine fatentur irretitos. Concilium pariter Aga-

thense can. 32. decernit, Clericum, qui se capitali crimine addixisset, deponi, & in Monasterium detudi. ... Et passim sacri canones veniunt, publicè penitentia perfunctos ordinari. Secunda hæc sententia non levi nititur probabilitate. Prior verò nullatenus est verisimilis, secundum quam, vel unicus actus odii, invidia, aut libidinosis contentus, ab Ordinibus in æternum excluderet, atque ordinatus illorum prohiberetur exercitio. Unde uberrima nasceretur scrupulorum & anxietatum seges, ob ambiguitatem sive iudicii, sive memoriæ circa huiusmodi culpas. Innumeris præterea viris, egregiè de Ecclesiæ meritis, & Ecclesiæ valde utilis, aditus ad Ecclesiæ ministeria intruderetur; vixque unus & alter reperiri posset ad Clerum idoneus; atque messis abundans depræter, operariorum paritate.

Tertia denique, omninòque probabilissima explicatio est, de completa per seculum æternum luxuria, post baptismi susceptionem. Est enim conformis canonibus 9. & 10. Concilii Neocæcariensis (quibus ab executione Ordinum suspenduntur Sacerdotes, & Diaconus, post fornicationem ordinati) & canonis Eliberitano 50. statuenti: *Subdiaconus eos ordinari non debere, qui in adolescentia fuerunt nœchati. ... Si autem aliqui sunt in præterito ordinati, amoveantur.* Ecce quantum illis temporibus vitæ antè acta innocentiam Ecclesiæ ad sacrorum Ordinum susceptionem, sacrumque eorum ministerium exigebat.

Ab ea innocentia, vitæque sanctimoniam manserunt festi alieni sunt 1.º avari, sive qui immoderato habendi detinentur affectu, idèoque de Ecclesiæ bonis plura sibi retinent, paucioresque aliis tribuunt, quam charitatis ratio exigit. Quod in ipsis tantò damniabilis est, quanto certior, Patribusque & rationi conformior doctrina S. Thomæ 2. 2. q. 185. a. 7. ad 4. ipsos ne ipsi quidem Ecclesiæ thesaurizare possent, nec ejus facultates augere, quando sunt qui egent. Et ad 3. peccare Clericam, si velit de rebus Ecclesiæ vivere, in articulo necessitatis pauperum, dum habet patrimonialia bona, de quibus vivere possit.

Sacerdotem itaque alienum esse oportet à cupiditate habendi, velut contraria perfectioni sanctitatisque ad quam tenetur; utpote quæ licet non consistat in abdicatione proprietatis (cum inter magnas divitias esse queat perfecta charitas, sicut fuit in Abraham) sed in abdicatione cupiditatis, nimisque sollicitudinis, quæ à divinis & spiritalibus astrahit. Et hoc sensu S. Thomas intelligit S. Hieronymum in epist. de vita Clericorum, ubi postquam nomen Clerici à forte dictum esse ait, eò quòd Clerici de forte Domini tent, & Dominus pars eorum; addit: *Qui Dominum possidet, nihil extra Dominum habere potest. Quòd si quidem habuerit præter Dominum, pars ejus non est Dominus.* Et infra: *Obsecro te, ne officium Clericatus antiquæ militiæ putes, id est ne lucra saccali in Christi quaras militia.*

2.º à sanctimonia, quam Deus in Sacerdotibus exigit, alieni sunt, qui corpori suo per temperantiam dominari nesciunt, tam utique per temperantiam, quæ delectationes cibi & potus, quam quæ venerem voluptatem moderantur. Quemadmodum enim oportet, tam Sacerdotem, quam Episcopum, hospitalem esse, non cupidum; sic oportet ipsum esse sobrium, pudicum, non vinctum. Cum vitia contraria obrundant & obsecant aciem mentis, ineptantque reddant ad divinarum rerum contemplationem: cui debent potissimum Ecclesiæ Ministri vacare. Igitur post contemptum terrenorum (ait Petrus Soto ubi supra lect. 4.) vel eorum moderatum affectum, ad seipsos opus est ut se convertant, & corpori

fuo dominentur, ut cum Paulo dicant: castigo corpus meum, & in servitium redigo. ne forte, cum aliis predicaverim, ipse reprobus efficiar. Nec cessaria est maxime temperantia Christianis omnibus, quibus Luc. 21. inquit Christus: cavete ne graventur corpora vestra crapula vel ebrietate. Et rursum: sint lumbi vestri praecincti, & lucerna ardens. &c. Sed Ministris Ecclesiae dicitur a Paulo: in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei Ministros, in vigiliis, in jejuniis, in castitate, quasi mortentes, & ecce vivimus, ut castigati, & non mortificati, &c.

74 Et castitas quidem ipsis aded necessaria est, ut jam ex proprio voto, atque Ecclesiae statuto conjuncta sit Ordinibus sacris, & olim a susceptione Ordinum, eorumque ministerio in perpetuum arceretur, vel semel fornicatus. Nihil enim sic in eptum reddit ad tremendum altaris ministerium, sicut luxuria peccatum. Cujus periculum quia se cum trahit cohabitatio & frequentatio mulierum; ided multis Conciliorum Pontificumque Decretis cohabitatio illa prohibetur in Jure Canonico tit. de cohabit. Cleric. & mulier. in quibusdam mitius, in aliis severius, pro qualitate scilicet temporum, locorum, & morum. Quidam enim Canones solum extraneas prohibent mulieres, permittuntque matrem, amitam, sororem. Alii omnes prohibent. Aliqui solum suspectas. Ne antiqui hostis fraude Sacerdotes decipiantur, sique profanorum hominum suspitionibus & obloquutionibus pateant, ut vituperetur ministerium ipsorum. Noxia est innocentia (ait Author lib. de singularit. Clericor. inter opera Cypriani) quae Sponsae Christi (Ecclesiae) officia fame. Et cum Christus, Agnus innocens, totum se contempserit pro Ecclesia, ut eam sine macula illa vel ruga redderet illibatam; qualis est Clericus, cui ad hoc Sponsa Christi committitur, ut pro unius femina amore, culpam totam Ecclesiam patiatur: ... Propter quod Apostolus sic testificatur: omnia sustinemus, ne quod impedimentum demus Evangelio Christi. Et iterum: nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum. ... Vanusquisque, qui secutus est, quia necdum tentatur, timeat: quia nibi de illo dicitur, prospiciat ne dicatur. Homines sumus, fragilitatem nostram carne portamus. Accipimus quidem fortitudinem spiritualem, per quam subleantur nostrae fragilitatis roboretur. Sed ita nobis spiritualis fortitudo collata est, ut providus, non ut praecipites incutatur: ne illos maniat, qui renuntiant importantibus delictorum; non eos, qui se magis importantis delictis immergunt. Custos nobis datus est Spiritus; sed ut contraria declinantibus assistendo subveniat, non ut contraria eligentibus saveat: nec ut voluntarios & pronos in adversa confirmet, sed ut ab adversis nitentes separari confirmet. Nam quicumque permicinis conatibus audeat exercere virtutem, juvenem non habet Spiritus sancti, qui neminem vult ultroneum virum sortem ad fraudulentas victorias coartari, nec protegit eum, quinimo deserit, quem periculis irruentem per illicitos eventus exquirere triumphos agnovit, sicut ipse jam tunc per Salomonem locutus est dicens: amani periculum, in illo peribit.

75 3. a dicta sanctitate maxime alieni sunt, qui periculosis utcumque Canonice horis, reliquum vitae transigunt in jociis, ludis & otio, negligentes lectionem spiritualem, orationemque mentalem. Cum tamen ex natura ipsa (inquit Petrus Soto) atque aded ex jure divino, ad assidue orandum, & contemplandum, & meditandum ecclesia ac divina, & ad cetera pietatis exercitia, ut ad lectionem, vigiliis, & similia teneantur, idque duplici ratione. Primum ex debito, quo obligati sunt Ecclesiae & populo, de quo verbum illud Pauli intellexerunt Patres: obicero pri-

um omnium fieri obsecrationes, orationes, postulaciones, &c. pro omnibus hominibus, pro Regibus, &c. ... Teneantur etiam secundo ad praedicta propter se. Nec enim sanctitas illa vita, castitas, & puritas, ad quam teneantur, sine assidue oratione, meditatione, vigiliis, & lacrymis obtinetur. Omnibus dicit Christus: oportet semper orare. Et Paulus: sine intermissione orate. Quam igitur magis his qui conjunctiones illi sunt, & qui ab Ecclesia universa ac populo legati missi sunt ad Deum? Cum enim non possint omnes propter vitae praesentis necessitates, & impedimenta carnis, semper, aut assidue, ut oportet, orare; naturali ratione, & divina dispensatione factum est, ut aliqui deputarentur, ad hoc pro omnibus agendum; & ided communibus stipendiis alerentur. ... Et infra: itaque ne patent Ecclesiae Ministri, verbali illa pronuntiatione Psalmorum, & precum satisfecisse se obligationi illi, qua ex jure divino pro suis & populi necessitatibus orare tenentur. Certè vita Ministrorum Ecclesiae dignè transigi non potest, sine assidue spiritualium meditationum. Attende (inquit Apostolus r. Timoth. 4.) lectioni, exhortationi & doctrinae. Haec meditare. In his esto. ... hoc enim faciens te ipsum salvum facies, & eos qui te audiant. Itaque non ad alios tantum docendos, sed ad se etiam salvandum, putat haec necessaria. Unde eodem loco dicit: exerce te ipsum ad pietatem, & quod exercitio & lectionem, & meditationem, & orationem etiam complexus est. Haecenus Soto, tandem concludens, non tunc vivere Ministrum Ecclesiae, nisi lectioni sacrae Scripturae, piurumque librorum assidue vacet, & orationi, & meditationi; quibus vitia carnis comprimuntur, mundana desideria mitigantur, animus ad divina formatur.

CAPUT XIV.

Sacramenti Ordinis Minister ordinarius solus est Episcopus.

76 Ista fuit perpetua Ecclesiae ab initio praxis & traditio, per plures antiquos Canones firmata; deinde per Florentinum, ac novissime per Tridentinum sess. 23. cap. 6. & can. 7. definita. A quo tamen eadem sess. e. 10. de reform. permittitur quibusdam Abbatibus, ut Religiosis sibi subditis Tonfuram & minores Ordines conferant.

77 Chorepiscopis etiam, quorum plerique non erant Episcopi, Concilii Antiocheni can. 10. & Concilii Hispanensis can. 4. aliquando concessa fuit Ordinatio Subdiaconorum. An etiam Diaconorum & Sacerdotum? Morinus putat extraordinariam ad id potestatem ipsis ab Ecclesia concessam fuisse, dummodò id facerent de Episcopi consensu. Ita etiam quidam alii suam opinionem fundantes 1. in can. 12. aliis 13. Concilii Ancyranum, ubi statutum est, Chorepiscopis non licere Presbyteros vel Diaconos ordinare, sed neque urbis Presbyteris, nisi cum litteris ab Episcopo permissum fuerit in aliena Parochia. 2. in citato can. 10. Concilii Antiocheni, ubi de iis dicitur: non autem Presbyterum, aut Diaconum audent ordinare, praeter conscientiam Episcopi Civitatis, vel Ecclesiae, cui adjacent invenitur seu ipse, seu regio, in qua praesse dignoscitur.

78 Respondeo tamen Chorepiscopos id nunquam potuisse, nisi Ordinatione fuerint veri Episcopi. Quia sanctorum Litterarum auctoritate, certissima traditione, omnium Patrum testimonio, Conciliorum Decretis, sancta Ecclesia usu & consuetudine comprobatur. Presbyteri Ordinationem ad solum Episcopum pertinere, inquit Catechismus Concilii Tridentini; idque aded verum est, ut

M m m m 3

neque ex commissione Ecclesie Sacerdos non Episcopus Sacerdotium conferre queat, imò nec Diaconatum, secundum sententiam S. Thomae in 4. dist. 25. q. 1. a. 1. ad 3. Denique Damasus Papa epist. 4. alias 7. declarat, irritas fuisse Ordinationes factas per impositionem manuum à Chorepiscopis: quia *cum Pontifices non erant, ea quae solis Pontificibus debentur, dare non poterant.* Quod saltem de Presbyteratu & Diaconatu intelligendum est.

79 Scio quidem Sylvestro, Ludovico, Meratio, aliisque nonnullis Scholasticis & Canonistis visum esse, quòd facultas ordinandi Presbyteros simplici Presbytero à S. Pontifice, vel Generali Concilio in casu necessitatis tribui possit. Sed sicut absque exemplo, sic absque fundamento: nec satis conformiter Traditioni Ecclesiae, quae docet, Presbyteri Ordinationem propriam esse Episcopi. Tametsi fide Catholica certum non sit, id potestate ab Ecclesia delegatà fieri non posse: cum Ecclesia nulli articulum istum, tanquam ad fidem pertinentem, definiit.

80 Ad Canonem 12. Ancyranum. Respondeo cum D. de Marca, quòd textus Graecus istius Canonis, qualem nunc habemus, corruptus sit, & emendandus ex antiquioribus Versionibus Latinis. Quarum prima (Dionysii exigui, quam ut fideiorem & antiquiorem Baronius sequitur ad annum 314.) sic sonat: *Chorepiscopus non licere Presbyteros aut Diaconos ordinare; sed nec Presbyteris Civitatis (id est Parochis) sine praecipio Episcopi, vel litteris, in unaquaque Parochia aliquid imperare, nec sine auctoritate litterarum eius in unaquaque Parochia aliquid agere.* Secunda Ferrandi Diaconi: *Chorepiscopi, id est Vicarii Episcoporum, nec Presbyteros, nec Diaconos ordinant, nisi tantum Subdiaconos. Ut Presbyteri, sine iussu Episcopi nihil jubeant, nec in aliqua Parochia aliquid agant.* Tertia (quae legitur in epitome Canonum Adriani I.) *ut Chorepiscopi, vel Presbyteri, Presbyterum vel Diaconum non ordinent; nec Presbyter aliquid agat in Parochia sine praecipio Episcopi.*

81 Ad Canonem 10. Concilii Antiocheni. Respondeo 1. Concilium istud nec legitimum fuisse (utpote Arianorum Concilium, contra S. Athanasium congregatum) nec Generale; nec proinde dare potuisse Sacerdotibus non Episcopis, potestatem Episcopis propriam. 2. verba ista, *praeter conscientiam Episcopi*, non significare Chorepiscopos id posse sciente & consentiente Episcopo: sed id posse *una cum Episcopo*, ita scilicet ut una cum Episcopo manum capitibus ordinandorum imponant, ut optimè Thomassinus advertit. Etenim verò alia Versio sic habet: *nec Presbyterum verò, nec Diaconum audeant ordinare, praeter Civitatis Episcopum (id est absque Episcopi interventione) cui ipse cum possessione subiectus est.* Alia sic: *nec Presbyterum, nec Diaconum ordinare audeant, absque iussu Episcopi, cui subicitur ipse, & regio.*

82 Sed quid ad epistolam Nicolai I. ad Rodolphum, Episcopum Bituricensem, ubi Ordinationes Presbyterorum & Diaconorum, à Chorepiscopis effectas, quos quidam Episcoporum deponunt, quidam verò demò consecrant, dici non esse infirmas nec iterandas, eò quòd essent Episcopi? Respondeo 1. nihil inde contra assertionem nostram; cum Nicolaus se fundet in eò quòd Chorepiscopi illi fuerint Episcopi.

83 Respondeo 2. Nicolaum in eò à Decessorum suorum sententia recessisse. Cum & Damasus supra, & Leo III. contrarium tradiderint. Constantique Veterum sententia fuerit, ut Episcopos Apostolis, sic Presbyteros Discipulis successisse. Nec proinde Chorepiscopus (quos Concilium Neocaesariense can. 24. dicit esse *in figura Septuaginta, seu ad eorum formam creatos*) magis ha-

buisse Episcoporum officia, quam Septuaginta habuerint officia Apostolorum.

Respondeo 3. epistolam illam Nicolai multis titulis videri supposititiam & suspensam, ut multipliciter ostendunt Thomassinus to. 1. vet. & nov. discipl. p. 1. pag. 221. & Joannes Bosco de Sacram. p. 4. disput. 10. de Ordine n. 112.

Certum proinde videtur (sicut non certitudine fidei) Presbyteratum conferri non posse à simplici Presbytero, etiam ex commissione S. Pontificis. Unde nec ulla SS. Pontificum facultatem illam legitur simplici Presbytero tribuisse. Idem quoque probabilis de Diaconatu censio cum S. Thoma, Bonaventura, Scoto, Bellarmino, Navarro, Covarruvia, Vivaudo, & Veteribus communiter. Tametsi probabile videri possit oppositum, quòd nonnulli docent, ob privilegium quòd Innocentius VIII. concessisse dicitur Abbati Generali Ordinis Cisterciensis, aliisque quatuor primariis Abbatibus ejusdem Ordinis, conferendi non solum minores Ordines, sed & Subdiaconatum & Diaconatum Regularibus sibi subditis.

Quòd privilegium se vidisse & legisse testantur Viçtorius, Vasquez, & alii, etique in usu etiam post Tridentinum plures affirmant. Revocatum tamen esse, si aliquando valuit, censet Navarrus consil. lib. 5. consil. 14. Imò ibidem *exorbitans privilegium* vocat, rejicitque tanquam non legitimum.

Illud etiam revocant in dubium Syrus in 3. p. q. 28. a. 1. & Hallerius sect. 5. de Ministro sacrae Ordinat. §. 11. aens probabilius esse quòd fictitium sit & supposititium. Si tamen constet de illius privilegii veritate, Innocentius VIII. illud concesserit, quia id se potuisse bonà fide censeri; non idem tamen certum est Pontificem id posse. Neque enim ex facto SS. Pontificum, universalis Ecclesiae regimen non concernent, certum deducitur argumentum de eorum potestate, ut constat in dispensationibus super voto solemnium castitatis, factò in Religione approbata, & in dissolutionibus matrimonii rati, non consummati, quas plures Pontifices fecisse leguntur, secuti opinionem viliam sibi probabiliorum. Alii tamen Pontifices sacerdotibus recusarunt, quia id non posse censuerant, ut ostendam lib. sequenti. Unde Paulus IV. super tali dissolutione requisitus, non idem censuit id se posse, quia id aliqui ex Praedecessoribus suis id fecissent. Ut enim refert Joannes Haya, Doctor Parisiensis (oculus & auris illius rei testis) cum Paulus IV. urgeretur ad dissolvendum matrimonium ratum Francisci Montmorantii, & Joanne Halluynæ Pienneæ, Antecessorum suorum factis sequi noluit, nisi quatenus Scriptura & rationibus Theologorum niterentur, congregatisque ad discutiendum Cardinalibus ac Theologis, sic interlocutus est: *Filii mei & Fratres, ego sane vos congregare volui, ut ex vobis id cognosciam, quòd exigui non est momenti ac ponderis: nùm videlicet matrimonium, per verba de presenti contractum, possit nostrà auctoritate dissolvi, intelligo cum carnalis nulla intercessit conjunctio. Ne quæso vos teneant Praedecessorum meorum facta & exempla, quae eatenus sequi volo. quatenus Scripturae auctoritas, & Theologorum rationes vos ad illud agendum adducant. Non dubito, quin ego, & Decessores mei, errare aliquando potuerimus, non solum in hoc, sed etiam in pluribus aliis rerum generibus; & tamen condemnandi plane non sumus: Nam Deus suam ita regis Ecclesiam, ut illi ad certum tempus abscondat multa, quae tum inde patefecit. Perspicite, an Decessores nostri id satis intellexerunt, quòd de indissolubili vinculo matrimonii inquirimus.*

Adit idem Doctor, Paulum IV. pluribus indicis ostendisse, sibi gratam acceptamque fuisse sententiam negativam, Antonielioque pro affirmativa petoranti respondisse: *se pro sancta sibi ab-*

tributa potestate nullus gratias agere. Denique cum idem Orator D. Thomam in Patronum affirmativa protulisset, Pontificem subjunxisset, B. Thomam potuisse, cum esset junior, multa dicere, quae factus orator doctior revocaverat.

- 87 Quod Paulus IV. censuit de facto Decessorum suorum, in causa dissolutionis matrimonii rati, graves Theologi censent de facto, seu privilegio illo Innocentii VIII. Unde & addo singulare est, ut nullus alius Summus Pontifex simile concessisse legatur. Quod verisimiliter fecissent, si se facere posse censuissent.

CAPUT XV.

Episcopus ordinans debet esse proprius Episcopus ordinandi, vel saltem ad licitam Ordinationem requiritur ipsius licentia, de qua constat per literas amissionis ab eo concessas. Tamen si valida sit Ordinatio ab Episcopo non proprio, facta sine licentia ipsius.

- 88 Posterior pars constat ex eo quod omnis Episcopus, etiam excommunicatus, haereticus, schismaticus, degradatus, ratione characteris indelebilis, potest atque Ordinari (quam a Christo acceptam nulla humana potestas ipsi auferre potest) quemcumque Ordinationis capacem valide, licet non licite, ordinare possit; uti constans est omnium hodie sententia; licet varia olim sententia fuerit circa Episcopos haereticos, schismaticos, &c.

- 89 Prior pars vero constat ex cap. cum nullus de tempor. ordin. cum nullus Clericus Parochia alienae, praeter Superioris ipsius licentiam, debeat ordinare. Superior intelligitur in hoc casu Episcopus, de cujus Diocesi est is, qui ad Ordines promoveri desiderat, oriundus; seu in cujus Diocesi beneficium obtinet Ecclesiasticum; seu habet (licet alibi natus fuerit) domicilium in eadem. Proprium proinde Episcopum, a quo possit ordinari, quilibet nanciscitur, vel ratione originis ordinandi in sua Diocesi, vel ratione beneficii, vel ratione domicilii, quod habet in Diocesi ipsius, seu (ut jure novissimo addit Concilium Tridentinum sess. 23. c. 9. de reform.) ratione familiaritatis, id est triennalis commemoracionis continuae, & non interpolata cum Episcopo, tamquam unus de familia ipsius, dummodo Episcopus ei statim reipsa beneficium Ecclesiasticum conferat.

- 90 Porro ibi quis censetur habere domicilium, ubi sic habitat, ut ibi perpetuo manendi intentionem habeat, non ad locum nativitatis suae redeundi, vel ubi habet majorem rerum suarum partem, uti docet Glossa ad citatum cap. cum nullus verbo domicilium, & liquidò statuitur in L. Crues C. de incolis, in eodem loco singulari habere domicilium dicimus, ubi quis... rerumque ac fortunarum suarum summam consistunt; unde rursus non sit discessurus, si nihil avocet; unde cum profectus est, peregrinari videtur, si rediit, peregrinari jam desistit. Ad cavendas fraudes, decennale domicilium postulant Concilia Mediol. IV. & Aquisense anni 1585. ut quis ab Episcopo domicilii ordinari queat.

- 91 Quoad locum originis ea duplex censeri potest ex jure communi. Nam alia est origo respectu loci, in quo quis natus est; alia origo respectu loci, in quo pater suus natus est. Unde natus Leodii ex patre nato Coloniae, duplicem (jure communi) habet originis Episcopum, a quo ordinari potest, vel scilicet Leodiensem, vel Coloniensem. Ita Zerola prax. Episcop. p. 2. verb. amissionis. Barboza de offic. & potest. Episcop. p. 2. alleg. 4. n. 4. & seq. Et fundatur in L. assumptio §. 1. ff. ad municip. Et L. filios C. de municip. lib. 10. Sacra etiam Congregatio 16. Decemb. 1599.

Et 12. Augusti 1618. Et 7. April. 1620. fertur declarasse, quod ordinari quis possit ab Episcopo originis paternae; licet pater ibi non habitaret tempore nativitatis filii. In Gallia tamen regno agnoscitur non solet alius Episcopus originis, nisi is in cuius Diocesi quis natus est, nulla habita ratione originis paternae, exceptis duobus casibus sequentibus.

Primus est, si quis v. g. Orator Principis Reipublicae causa missus ad exteram regionem, ibique degens ad tempus non sufficiens domicilio constituto, interim liberos ibi suscipiat. Tunc enim, secundum Leges Civiles, & consuetudinem, liberi oriundi censentur ex paterna civitate, Episcopusque illius censetur Episcopus originis ipsorum.

Secundus est, si quis aliquo in loco fortuito natus sit, in eo scilicet ad quem mater peregrina perrexit animo ibi non commorandi. Neque enim filius, ibi taliter natus, illius loci civis efficitur, uti colligitur ex citata Lege filios, ubi sic: filios apud originem patris, non in materna civitate, esse ibi natos, ad honores seu munera posse compelli, explorati juris est.

Denique ab Episcopo beneficii, sive pinguis, sive tenuis, juxta citatum cap. cum nullus, ordinari quis potest, modo possessionem illius acceperit, nec beneficium illud susceperit in fraudem, ad subterfugiendum examen Episcopi originis suae, vel domicilii. Neque enim canon ille distinguit an beneficium pingue, an tenue sit, sed Episcopo ordinandi potestatem seu auctoritatem indistinctè tribuit, ratione beneficii. Dumque Tridentinum sess. 21. c. 2. prohibet, ne quis Clericus ordinetur, nisi prius constet, eum beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad vicium honestè sufficias, pacificè possidere, non agit de beneficio, ratione cujus subditus fiat Episcopo in ordine ad ipsum ordinandum; sed de beneficio sufficiente ad ipsum titulo beneficii ordinandum, tamen si ex patrimonio non habeat sufficienter, unde honestè vivere queat. Quod considerare debet Episcopus, ipsum tamquam sibi ex beneficio subditum ordinans; neque enim ipsum ordinare potest titulo beneficii tenuis, nisi simul habeat titulum patrimonii sufficientis.

Caveat etiam Episcopus, ne beneficium alicui, ex alia Diocesi oriundo, in eaque domicilium habenti, conferat in fraudem, ut ex illa Diocesi ipsum extrahat, Episcopique illius examini subducatur. Neque enim hujusmodi fraus ipsi profdeset, neque ordinato. Sed taliter ordinatus incidet in suspensionem ab executione Ordinum. Episcopus vero taliter ordinans a collatione Ordinum per annum (juxta cap. eos qui de tempor. ordin.) suspensus esset, prout sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum declaravit. Cum enim Cardinalis Aquaviva, Archiepiscopus Neapolitanus, S. Congregationi exposuisset, quosdam Clericos, primà Tonfurâ, vel minoribus Ordinibus Neapoli initiatos, ad subterfugiendum examen, probationemque patrimonii sufficientis (ad normam Constitutionum Synodalium Neapolitanarum) confugere ad vicinum aliquem Episcopum, curareque ab eo sibi provideri de aliquo vel tenuissimo beneficio, cuius intuitu, ab eo postmodum ad Subdiaconatum, Diaconatum, & Sacerdotium promoverentur, moxque Neapolim reverti, susceptos Ordines ibi exercebant. S. Congregatio censuit, taliter ordinatos in suspensionem incidisse, & Episcopum a collatione Ordinum per annum etiam suspensum esse. Ad consultationem quoque Episcopi Cadurcensis, eadem Congregatio 7. Octobris 1662. sic respondit: Congregatio Concilii Sapiens declaravit: tamen si quis posse ordinari ab Episcopo loci beneficii; si tamen adeptus sit beneficium in

fraudem, esse male promotum; ac, si in susceptis Ordinibus ministraverit, irregularitatem contrahere. Ceterum an ipsa fraus intercesserit, ex legitimis conjecturis, ad præscriptum juris, esse dignoscendum.

- 97 Consonat Fagnanus ad cap. omnis de pœnit. & remiss. n. 98 & 99.
- 98 Porro præsumptionem fraudis esse, dum Episcopus ordinat Clericum, vel ad aliena Diœcesi oriundum, in eaque domicilium habentem, ratione tenuissimi beneficii, v. g. duorum vel quatuor dumtaxat ducatorum, vel ad summum septem, censent Zerola in praxi Episc. p. 1. verbo beneficia §. 3. Sotus l. 2. de just. q. 3. Barbosa de offic. & potest. Episc. p. 2. allegat. 4. n. 45. Natalis Alexander Theol. Dogm. & Mor. to. 5. l. 2. de Ordine cap. 3. a. 3. reg. 2.

CAPUT XVI.

Proprius Episcopus Regularium est ille, in cuius Diœcesi situm est Monasterium, ubi suorum Superiorum mandato degunt. Ubi cum discretionem defenduntur privilegia Mendicantium quoad Ordines.

- 99 **I**Ta S. Congregatio Concilii declaravit... Martii 1596. his verbis: *Congregatio Concilii censuit. Superiores Regulares posse suo subdito, item Regulari, qui præditis qualitatibus requisitis Ordines suscipere voluerit, litteras dimissorias concedere, ad Episcopum tamen Diœcesanum, nempe illum Monasterii, in cuius familia, ab eis ad quos pertinet, et Regularis positus fuerit. Et, si Diœcesanus absuerit, vel non esset habiturus Ordinationes, ad quemcumque alium Episcopum. Dum tamen ab eo Episcopo, qui Ordines contulerit, examinatur quoad doctrinam, et dum ipsi Regulares non distulerint de industria concessionem dimissorium in id tempus, quo Episcopus Diœcesanus, vel abiturus, vel nullas habituras Ordinationes esset. Verum cum à Superioribus Regularibus, Episcopo Diœcesano absente, vel Ordinationes non habente, litteræ dimissoriae dabantur, in iis atque huiusmodi causam absentie Diœcesani Episcopi, vel Ordinationum ab eo non habendarum, exprimendam esse. Quod qui non fecerint, officii et dignitatis, seu administrationis, ac vocis activæ et passivæ privationis, ac alias arbitrio ejusdem S. D. N. Papæ reservatas pœnas incurrent. Hanc declarationem Clemens VIII. non solum approbavit, sed et mandavit observari ab omnibus et singulis quoruncumque Regularium Superioribus, et ut eam ipsi facerent observari, prout videre est apud Ascanium Tamburinum de jure Abbat. to. 2. disp. 2. q. 25. Piaficcium in praxi Episc. c. 1. n. 14. & Jordanum elucubr. vol. 1. l. 3. tit. 6. n. 24. ubi Superiores illos reprehendit, qui suos ad aliquantum tempus mittunt ad Monasterium alterius Diœcesis, habentis Episcopum faciliorem, benignioremque, & postquam ibi ordinati sunt, revocant eos domum. Suntque verè reprehensibiles, si hoc faciant absque privilegio. Quia incurrunt in pœnas statutas à Pio V. contra Superiores Regulares, facientes (sine privilegio) suos ordinari ab alio, quàm à proprio Diœcesano. In quas etiam pœnas S. Congregatio (referente Riccio in Decisionib. Curie Neapolitanæ Decis. 159.) censuit incurrere Superiorem, qui unum è suis subditis, rejectum ab Episcopo proprio, propter imperitiam, intra eadem tempora Ordinationis misit ad aliud Monasterium alterius Diœcesis, faciendo illum fratrem localem illius ejusdem Monasterii, et curando confestim ordinari ab illo Diœcesano. Et ratio est, quia Superior, in utroque casu, censetur ad aliam Diœcesim mittere in fraudem, sive ad*

subducendum suum Religiosum ab Ordinatione proprii Episcopi.

Dixi, si hoc faciant absque privilegio. Quod utique habent Patres Societatis sibi concessum à Gregorio XIII. per Bullam quæ incipit, *plum et utile*, ut sine interlitiis, & licentia proprii Ordinaris ad Minores, ac etiam extra tempora à jure statuta, tribusque Dominicis, vel etiam a suis festis, etiam continuis, ad sacros, etiam Presbyteratus Ordinem promoveri possint. Sed quia illius gratiæ communicationem aliis, etiam qui sua privilegia cum ipsa Societate copiose participant, fieri omnino prohibuit, videndum an communicatio ipsis facta non fuerit à Successoribus ipsis, quibus ipse manus ligare non potuit?

Nota ly à Successoribus ipsis. Neque enim post Tridentinum valent similia privilegia. Regularibus Mendicantibus ante Gregorium XIII. & ante Tridentinum concessa, utpote Tridentinis Decretis sublata, illis etiam in locis ubi clausulam eorum derogatoriam Tridentinum specialiter non adiecit, nec eorum, seu etiam Regularium specificam mentionem fecit, prout alibi valide (ni fallor) demonstro, subvertis iis quæ in contrario Boscò allegat hinc disp. 10. n. 245. & seq.

Propterea ne illas quidem Successorum Gregorii XIII. Bullas, in favorem aliorum Regularium solide allegari existimo, quibus ipsis facta est amplissima communicatio privilegiorum Societatis, tamen concessorum sub clausulis communicationis prohibitis, cujusmodi est Bulla Gregorii XIII. *Romanus Pontifex* 3. apud Rodericum. Et Bulla ejusdem illius qui pro grege, quam refert Hieronymus à Sorbo in addit. ad Compendium Mendicantium verb. *communicatio*. Et Bulla Urbani VIII. ad iberes 15. apud Cherubinum to. 4. Quia tamen in omnibus istis Bullis fiat aliis Ordinibus communicatio privilegiorum Societatis, additur tamen hæc clausula: *dammodo revocata non sint, nec Concilii Tridentini Decretis adversa, seu contraria, seu repugnantia.*

In favorem proinde aliorum Ordinum melius allegatur 1°. Bulla Gregorii XIII. *eximius* 18. apud Cherubinum; in qua Camaldulensibus (ac per consequens Ordinibus Mendicantium cum ipsis communicantibus) idem Pontifex, sine ejusmodi clausula, communicavit omnia privilegia concessa, et concedenda quibusvis aliis Regularium Congregationum Ordinibus (etiam proinde Societatis Jesu) etiam si talia forent, quæ requirerent speciale mentionem. Non obstantibus quibusvis Litteris (non obstantibus proinde clausulis prohibitis communicationis) ejusdem Ordinis concessis.

2°. in eorum favorem rationabiliter allegatur Bulla Urbani VIII. *Redemptoris nostri* 173. apud eundem Cherubinum, quæ Discretis Ordinibus SS. Trinitatis, Redemptionis Captivorum, anno 1634. communicavit omnia privilegia, quibusvis Ordinibus Mendicantium & non Mendicantium, etiam Soc. Jesu, concessa, & concedenda, quamvis illa difficultis sint concessionis, & quæ in generali concessione non veniunt, non obstantibus Conciliis Generalibus, hæc solâ addita restrictione: *quatenus sunt in usu, et non revocata.* Privilegium verò Societatis, n. 100. relatum, certissimè est in usu, & non revocatum; imò à Paulo V. anno 1606. ex certa scientia innovatum. Unde nec ullam Patribus Societatis circa hoc difficultatem facere solent Episcopi Germaniæ & Belgii.

3°. quoad Ordinationem extra tempora, & non servatis interlitiis, tribus Dominicis vel Festis continuis, vel interpolatis, & à quocumque Episcopo, in eorumdem favorem merito allegatur privilegium à Clemente VIII. die 23. Novembris 1596. post Tridentinum, & declarationem n. 99. relatum, concessum Congregationi S. Joan. Evan.

Evangelistam in Portugallia (& consequenter ceteris communicantibus) ut ordinari possint extra tempora, & per quemcumque Episcopum. Cuius concessiones Bullam se vidisse testatur Portel verbo *Ordines sacri* n. 4. Et idem Religiosos Mendicantes extra tempora a quocumque Episcopo ordinari posse, docent Emmanuel Rodriguez to. 3. qq. Regular. q. 25. a. 5. Portel loco citato, Villalobos l. p. Summ. tr. 11. diff. 13. n. 6. Hieronymus Rodriguez in Compend. q. 4. regular. resol. 106. Diana plures alios referens p. 10. tr. 11. resol. 10. & p. 11. tr. 4. ref. 6. Urbanus noster ab Alconsonse de privil. in speciali c. 5. reg. 2. noster Bonae spei de Ord. n. 60. & seq. noster Andreas à Matre Dei de Ord. tr. 8. c. 4. n. 68. & 83. Barbosa apud ipsum Novarius Lucerni Regul. verbo *Ordines*. Herinx de Ord. disp. 10. à n. 79. ad 91. Leander à SS. Sacram. disput. 7. de Ord. q. 22. & 23. Donatus Laynensis Rer. Regul. to. 3. q. 26. Alique non pauci. Et quoad Ordinationem extra tempora, hanc opinionem Averfa de Sacram. Ordinis q. 3. sect. 9. dicit esse tutam in praxi, atque in pluribus Diocesisbus practitari, & in Romana ipsa urbe. Denique noster Gabriel à S. Vincentio disp. 2. de Ord. q. 3. sect. 9. testatur Eminentiſſ. D. Cardinalem Sfortiam anno 1650. in Civitate Ariminensi quemdam sui Ordinis Religiosum, iuxta et Carmelitam Discalceatum, extra tempora iudicatum privilegium ordinasse.

106 Sicubi tamen Episcopi non solum nolint extra tempora Regulares privilegiatos ordinare, sed ne statuti quidem à jure temporibus, non servatis interstitiis, habenda patientia est. Tum quia dispensationem super interstitiis Episcopi iudicio & arbitrio Tridentinum relinquit test. 23. c. 11. & 14. Tum quia Sacra Congregatio apud nostrum Lezanam to. 1. qq. Regular. c. 14. monet Prælatos, ut, cum mittant suos subditos ad Ordines suscipiendos, & expedire judicaverint, ut cum iisdem in interstitiis dispensetur, in litteris dimissorialibus humiliter debeant exorare Episcopos, ut id faciant. Tum denique quia non desunt graves Doctores, etiam Regulares, qui censent, quod dispensare super interstitiis spectat ad Episcopum ordinantem, qui tamen quoad dispensationem causas stare debeat iudicio & attestationi Superioris Regularis ordinandi, uti S. Congregationem declarasse referunt Donatus Laynensis ubi supra q. 29. & apud ipsum Bellarminus, Quaranta, Genvenis, Passarellus, Riccius, & Miranda. Tametsi plures Episcopi Religiosos Mendicantes, absque interstitiis, sine scrupulo ordinant, tum hic, tum alibi, tum etiam Romæ, ut testatur Averfa q. 3. sect. 9. q. qui verò. Sed & Religiosis facilius quam secularibus præscripta interstitia Episcopi remittere solent, Gelasii I. Summi Pontificis exemplo, qui breviora Monachis interstitia, quam secularibus imposuit: quia quod annorum interstitia fuerant collatura, sancti propositi sponte suscepta docetur præstitisse devotio.

CAPUT XVII.

Sexus, etas, & qualitates ordinandorum.

107 Sexum femineum ab ipsa quoque prima Tonsura excludi, ex praxi Ecclesie certum est; imò sexum illum Presbyteratus incapacem esse, de fide est, ut ostendit Vasquez disp. 245. Enimverò sexus ille, subjectionis est. Ordo verò, maxime Presbyteratus, ad imperandum, præsidendum, docendum institutus est. Et quomodo ipsis permitteretur in Ecclesia sacrificium offerre, quibus in Ecclesia non permittitur loqui? *Mulieres in Ecclesia taceant* (inquit Apostolus 1. Cor. 14.) non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse.

Tom. III.

Et 1. Timoth. 2. docere mulieri non permittitur, neque dominari in virum... Adam enim primus formatus est, deinde Heva. Unde Epiphanius hæretici 49. Quintilliamitas, seu Pepuzianos velut hæreticos refellit, quod in Ordinatione Episcopi & Presbyteri nullum sexus discrimen servabant, abutentes his Apostoli verbis: *in Christo Jesu neque mas est, neque femina*. Quod Apostolus non dixit quantum ad Ordinationem, sed quantum ad fidem, justificationem, adoptionem in filios, bonorum operum retributionem, secundum quod subiungit: *omnes enim filii estis per fidem, que est in Christo Jesu*. Hæretici verò 79. ostendit, ex quo mundus conditus est, mulieres nunquam Sacerdotio functas. Et verò, si Sacerdotium mulieribus mandatum foret, aut canonicum quiddam præstare in Ecclesia liceret, nulli potius quam Mariæ illud in novo Testamento commissi debuit, cui tantus honor est habitus, ut gremio sinuque suo Regem omnium ac celestem Deum, Deique Filium conciperet... Verum longè Deo aliter est visum, ac ne baptizantem quidem potestatem illi facta. Cùm aliqui tingi ab illa Christus potius quam à Joanne potuisset.

Nominantur quidem in sacris Canonibus Episcopa, Presbyteræ, Diaconissæ. Non quia sacram Episcopatus, Presbyteratus, vel Diaconatus Ordinem perceperant (numquam enim in altari ministraverunt, nec ad altare accesserunt, nec vasa sacra tetigerunt) sed quia Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum uxores fuerant. Quod si Ordinationis Diaconissarum mentio legitur apud Tertullianum, Concilium Calcedonense, & c. earum Ordinatio, seu manus impositio, meta erat cæcermonia, similis benedictioni Abbatillarum, per quam nulla eis potestas Ecclesiastica tribuebatur, sed destinabantur ad ea mulieribus officia ex honestate præstanda, quæ Diaconi viris. Joanne verò Papissæ historia, mera est fabula; cui ausam dedit incontinentia Joannis XII. tanta, ut tres concubinas habuerit, inter quas cum Joanna quadam principatum haberet, atque in Pontificatus administratione se nimium ingereret, vulgò Papissa dicta est. Videtur potest Baronius to. 10. ad annum 853. n. 86.

Solus proinde sexus masculinus suscipiendæ Ordinationis capax est. Nec eam licet suscipere potest ante usum rationis, licet possit validè, etiam Presbyteratum & Episcopatum. Qui proinde Ordines repetendi non forent, si in illa ætate susciperent, prout docent S. Thomas in 4. dist. 25. q. 2. a. 1. & 3. p. q. 37. a. 2. S. Bonaventura, Scotus, & Doctores communiter, contra Durandum, & Petrum Sotum. Colligiturque ex eo quod ad Ordines validè suscipiendos necessarius non sit liber consensus suscipientis, ut infra monstrabitur.

Loquendo verò de eo quod licitum est, Tonsura Clericalis, minoresque Ordines conferri non debent, nisi iis qui per ætatem capaces sunt eligendi certum vitæ statum, in quo perpetuò manent. Cùm ii, qui Tonsurâ initiantur Clericali, Laicali vitæ renuntiantes, sanctioris vitæ genus eligant, seque peculiariter in Domini fortem adscitos profitantur. Quid verò indecorum magis quam eum in statum ad moveri infantem, qui non intelligant quid agant, imò ne capiant quidem, quid Clerici nomen, & reliqua minorum Ordinum vocabula significent, inquit Concilium Colonienſe anni 1536. p. 1. c. 27. Unde licet Tridentinum non definerit ætatem initiandorum primâ Tonsurâ, minoribusque Ordinibus, sed Episcoporum prudentiâ id reliquerit; sessione tamen 26. c. 6. de reform. statuit nullum initiatum primâ Tonsurâ, vel etiam minoribus Ordinibus, ante decimum quartum annum, beneficium posse obtinere.

Nnn

Peccare verd eos, qui, sine intentione manendi in statu Clericali, eum, seu Tonsuram Clericalem suscipiunt, vel saecularis iudicii fugiendi fraude, vel sola Ecclesiae bona, seu beneficia suscipiendi intentione. Doctor Hallerius praclare ostendit in l. de sacris Ordin. tit. de prepar. & dispos. ordinand. c. 3. §. 6. n. 30.

111 Ad Subdiaconatum autem nullus promoveri potest ante vigesimum secundum annum; ad Diaconatum, ante vigesimum tertium; ad Presbyteratum, ante vigesimum quintum inchoatum, prout idem Concilium statuit ibidem c. 12. de reform. Siquis autem suscipiat, ex Constitutione Pii II. ipso jure suspensus est à functionibus Ordinum ita susceptorum. Quod si suscepto ante legitimam aetatem Sacerdotio fungantur (non obtenta abtolutione à S. Pontifice, si delictum sit publicum) vel ab Episcopo, si occultum) irregulares fiunt, ut ibidem habetur.

112 Nec solus masculinus sexus, certaetque aetas requiruntur in ordinandis, sed & convenientes qualitates. Quarum prima est, divina vocatio. Scriptum est enim Joan. 6. *Non vos me elegistis; sed ego elegi vos.* Hebr. 5. *Nec quisquam sumit sibi*

honorum; sed qui vocatur à Deo. Neque enim Christus semetipsum clarificavit, ut Pontifex fieret; sed qui locutus est ad eum, *Filius meus es tu.* Eum vero si ne tertium quidem Regni, Rege non praecipiente & vocante, quis auct. occupare ministeria, & negotia dispensare; magis a profecto temeritatis est, in tremenda caelestis Regis ministeria se ingerere, abique ipsius vocatione interna, & externa Praelatorum Ecclesiae, cum his de quibus

Hierem. 23. *non missebam Prophetas, & ipsi curabant. Audi* (inquit Gaudredus Abbas IV. Clarevall. declinat in Evangelio *ecce vos reliquistis omnia, ex S. Bernardi verbis contexta §. 13.) audi* querelas Domini, quid super hac tanta hominum temeritate loquatur. *patiens redditor, penitentiam cupiens, magis quam vindictam: ipsi (inquit) regnauerunt, & non ex me. Principes extiterunt, & ego non vocavi eos. Univerfos siquidem in Ordibus Ecclesiasticis, ceterisque ad Sanctuarium*

pertinentibus, honorem querentes proprium, aut divitias, seu corporis voluptatem, postremo quae sua sunt, non quae Jesu Christi, manifeste prorsus & indubitanter, non ea quae Deus est charitas, sed aliena à Deo, & omnium radix malorum cupiditas introducit. Quid istud temeritatis? imò quid insipientiae est? Ubi timor Dei? Ubi mortis memoria? Ubi gabennae metus, & terribilis expectatio illa iudicii? Spuria nec cubiculum, nec cellam ingredi, nisi Rege introducente, praesumis. Tu irreverenter irras, nec vocatus, nec introductus. Trahe me post te (ait illa) in odorem unguentorum tuorum curremus. Nunc autem trahis sua quemque voluptas, & odorem turpis lucri sectantes

questum estimant pietatem. Quorum certa est damnatio.

113 Signum porro divinae vocationis est, dum quis moribus innocens, atque à saeculi moribus, & vanitatibus alienatus, non querens quae sua sunt, sed una servendi causa, salutisque proximorum procuranda gratia, Clericali militiae dat nomen, juxta Mellissum Doctoris sententiam n. 116. proferendam.

114 Secunda qualitas est ea conscientiae puritas, & vitae hucusque acta honestas, ut vel innocenter haecenus vixerit, vel occultas prioris vitae lethales maculas convenienti penitentia diluerit. In persona namque Timothei quilibet Episcopus eruditur; manus eius nemini imposueris (id est ante maritalitatem aetatis, ante tempus examinis, ante mortuam laboris, ante experimentum disciplinae, ut explicat S. Leo epist. 85. ad Episcop. African.) neque communiaveris peccatis alienis. Quasi di-

ceret, alienis peccatis Episcopum communicare, si ordinaverit abique praevio examine convenienti de vita & moribus ordinandi. Neque enim se excusare poterit, dicendo se ignorasse malam vitam ipsius. Ut enim habetur cap. nullus dist. 24. *haec excusatio accusationem auget: tenebantur enim, quem eligere voluerunt, prius bene cognoscere.* An videlicet talis foret, qualis esse debebat, secundum illud Actor. 6. *Considerate fratres, viros ex vobis boni testimonii septem, plenos Spiritu sancto, & sapientia, quos constituamus super hoc opus.* Unde Tridentinum sess. 23. c. 12. de reform. monet, ad sacros Ordines assumi debere *dignos damtax, & quorum probata vita sanctitas sit.* Et olim Diaconus ante Ordinationem in Ecclesia publice proclamabat, *ut quicumque sciret aliquid de ordinando crimen, liberè id posset sibi obijcere, ut constat ex Origene lib. 8. contra Celsum in fine.* Et Apostolus Paulus, quando elegit ordinandos, vel Presbyteros, vel Diaconos, & quicumque ordinandus est ad Praeposituram Ecclesiae (inquit Augustinus tr. 41. in Joan. §. 10.) non ait: *siquis sine peccato est.* Hoc enim si diceret, *omnis homo reprobareretur, nullus ordinaretur.* Sed ait: *siquis sine crimine est, sicuti est homicidium, adulterium, aliqua immunditia fornicationis, furtum, fraus, sacrilegium, & caetera hujusmodi.*

Siquis aliquid horum occultè commiserit, saltem condigna penitentia diluere debet, antequam ordinetur. Ut enim Nazianzenus orat. 1. *hic est rerum naturalis ordo, purgari prius, deinde purgare; sapientia instrui, atque ita demum sapientia alios instruere; lux fieri, & alios illuminare; ad Deum appropinquare, & ita alios deducere sanctificari, & postea sanctificare.* Et, ut S. Gregorius Pastor. cur. p. 1. *si homo apud homines, de quo non praesumit, fieri intercessor erubescit; quomodo apud Deum intercessoris locum pro populo accipit, qui familiarem se gratia ejus per vite meritum nescit? Aut ab eo quomodo alii veniam postulat, qui, utrum sibi sit placatus, ignorat? Quia in re adhuc aliud est sollicitus formidandum, si qui placare posse iram creditur, hanc ipse ex proprio reatu recreatur.* Cuncti enim liquido novimus, quid cum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur.

Confirmat hoc ipsum S. Bernardus tr. de con-
116
firmatione ad Clericos c. 19. hinc fulminantibus verbis: *multi quidem veniunt; sed considera quis vocetur. Ordinem ipsum Dominus sermonis attende. Beati (inquit) mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Ac deinde: beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur. Mundicordes usque vocat Pater caelestis, qui non querunt quae sua sunt, sed quae Jesu Christi; nec quod sibi utile, sed quod multis. Petre (inquit) amas me? Domine tu scis quia amo te. Pisce (ait) oves meas. Quomodo enim sic amatas oves committeret non amanti? Nimirum hoc queritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniantur. Ve Ministris infidelibus, qui, necdum reconciliati, reconciliationis aliena negotia, quasi homines qui justitiam fecerint, apprehendunt. Ve filiis ira, qui se filios gratiae praesentant. Ve filiis ira, qui pacificorum filii usurpare gradus & nomina non verentur. Ve filiis ira, qui fideles sese mediatores pacis, ut peccata populi comedant, mentiantur. Ve, qui ambulantes in carne, Deo placere non possunt, & placere vel se praesumunt. Non miramur, fratres, quicumque praesentem Ecclesiam statum miseramur. Non miramur de radice colubri regulum orientem. Non miramur, si vindemiat vineam Domini, qui institutam à Domino praetergreditur viam. Impudenter enim pacifici gradum, & Filii Dei viam occupat homo, qui nec primam quidem adhuc vocem Domini ad eum revocantis audivit. Aut per*

- quando forsitan ceperit audire, resiliens fugit ad folia, ut absconderetur in eis. Propterea necdum peccare quiescit. Sed longam adhuc trahit vestem... Quid de munditia cordis loquar? Urinam non illud volitioni dedisset, tamquam mortuus à corde! Urinam non esset columba seducta, non habens cor! Urinam esset quod vel desoris est mundum, nec ea que corporalis, maculata tunica inveniretur! ut obedret vel in hac parte dicens: mundamini, qui fertis vasa Domini.
- 117 Confirmat & Catechismus Romanus, dicens: primum in eo qui Sacerdos creandus est, vite & morum integritas commendatur magnopere oportet, non solum quia si alicuius mortiferi peccati confitens se initiari curet, vel etiam patiasur, novo se & maximo scelere obstringit; sed etiam quia virtutis & innocentie lumen aliis præferre debet. Ea de re quid Apostolus Tito & Timotheo præcipiat, Pastoribus declarandum erit, & simul illud docendum, ea corporis virtus, que in veteri lege ex Domini præscriptione alicui ab altaris ministerio excluderent (quorum vitiorum animum quodque moraliter explicatum videri potest apud S. Gregorium ubi supra c. 11.) in Evangelica lege ad animæ vitia præcipue transferenda esse. Confitetur quæ dixi cap. 13.
- 118 Tertia qualitas est scientia sufficiens, pro ratione cuiusque Ordinis, juxta illud Act. 6. plenus Spiritu sancto, & sapientia. Et primâ quidem Tonfurâ initiandus scire debet fidei rudimenta, legere & scribere. Tridentinum, sess. 23. c. 4. Ad minores Ordines suscipiendos, Lingua Latina requiritur notitia. Ibidem cap. 11. Ad Subdiaconatum & Diaconatum, notitia pertinentium ad dictos Ordines. Ibidem cap. 13. Ad Presbyteratum, ea scientia, quæ docere populum quis possit ea, que scire omnibus necessarium est ad salutem ritæque Sacramenta administrare. Ibidem cap. 14. Qui non illiteratus, & qui nullo modo scit Latine loqui, juxta cap. illiteratus dist. 16. irregularis est, & inhabilis ad Ordines.
- 119 Quarta qualitas est, quod sit baptizatus. Siquis enim non baptizatus ordinarur, juxta cap. si quis & cap. vivens extra de Presby. non baptizat. Ordinatio in praxi repetenda foret, licet in speculatione certo irrita non foret, ob ea que dixi lib. 1. cap. 24.
- 120 Quinta qualitas; quod sit confirmatus. Nam tamen hoc non fit de necessitate Sacramenti Ordinis, sed de necessitate præcepti Ecclesiastici, fundati partim in consuetudine generali, vim legis obtinente, de qua Cornelius Papa testatur in epist. ad Fabium Antiochenum apud Eusebium lib. 6. Histor. Eccl. c. 43. ubi Novatianum tanquam Ecclesiasticæ regulæ prævaricatorem graviter arguit, in eo quod Presbyter factus sit, Sacramento Confirmationis non suscepto. Partim in Tridentino sess. 23. c. 4. statuente, ut primâ Tonfurâ nemo initiatur, qui Sacramentum Confirmationis nondum suscepit.
- 121 Sexta qualitas, ut inferiores Ordines, nullo prætermisso, gradatim susceperit, priusquam ad Ordinem superiorem promoveatur. Quisquis enim non servat illâ gradatione per saltum ordinarur, incurrit suspensionem ab executione Ordinis suscepti, & (si cum exerceat) irregularitatem, prout Alexander II. statuit can. sollicitudo dist. 52. & Innocentius III. cap. tue littere extra de Clerico per saltum promotio. Tamen Ordines per saltum suscepti non sint repetendi, sed solum conferendi Ordines prætermissi, prout idem Pontifex ibidem declarat.
- 122 Septima qualitas, ut ad Subdiaconatum non promoveatur absque titulo. Qui, in Regularibus, est titulus paupertatis, in Sæcularibus, titulus Beneficii, vel patrimonii, ad congruam sustentationem suff.

Tom. III.

ficientis. Ita Tridentinum sess. 21. c. 2. Quia non decet (inquit) eos, qui divino ministerio adscripti sunt, cum Ordinibus de decore mendicare, aut sordidam aliquam questum exercere. Quod si Episcopus quempiam absque titulo ordinarer, teneretur ipsi de congruis alimentis providere, cap. cum jam dudum, cap. non licet, & cap. Episcopus de præbend. Et ista obligatio transit ad Episcopos successores, cap. cum secundum cod. tit. Absque titulo vero ordinati, à sacris Ordinibus ita susceptis, ipso jure olim erant suspensi, cap. neminem, & cap. Sanctorum dist. 70. Sed hodie non ita. Quia tamen Tridentinum, antiquorum canonum poenas innovando innovaverit poenam cap. cum jam dudum quoad hoc quod Episcopus alere teneret sic ordinatum; non tamen quoad poenam suspensionis, positam in cap. neminem, & cap. Sanctorum, prout S. Congregatio declaravit apud Fagnanum 1. p. lib. tertii Decretalium ad citatum cap. cum jam dudum n. 68. dummodò utique ordinatus, Episcopum ordinatorem ementis falsis probationibus non deceperit.

Addit Tridentinum loco citato, quod titulo beneficii ordinatus, id beneficium resignare non possit, nisi factâ mentione, quod ad illius beneficii titulum sit promotus; neque ea resignatio admittatur, nisi confitatur quod aliunde vivere commodè possit. Patrimonium verò (quo nomine hic non veniunt sola bona paterna, vel materna, sed & quæcumque acquisita per donationem, legatum, &c.) vel pensionem obtinentes ordinari posthac non possunt, nisi illi, quos Episcopus judicaverit assumendos, pro necessitate vel utilitate Ecclesiarum suarum. Eo quoque prius percepto, patrimonium illud, vel pensionem ab eis verè obtineri, talique esse, que eis ad vitam sustentandam satis sint, atque illa deinceps, sine licentia Episcopi, alienari, aut extingui, vel remitti nullatenus possunt, donec Beneficium Ecclesiasticum sufficiens sint adepti; vel aliunde habeant, unde vivere possint.

Siquis verò conficto titulo, sine ementis falsis probationibus, deceperit ordinarum, ipso jure incurrit poenam suspensionis, statutam in citato cap. neminem, & cap. Sanctorum, pro isto casu innovatam à Tridentino, uti S. Congregatio declaravit die 27. Novemb. 1610. apud Fagnanum loco citato. Innovavit etiam Urbanus VIII. undecimâ Decembris 1624. Constitutione quæ incipit, secretis æternæ providentiæ, his verbis: promotus verò perpetuæ suspensionis poenam absque spe dispensationis à Sede Apostolica obtinenda incurran. Eo ipso insuper promotus hujusmodi, ac etiam qui cum falsis, aut fiduciariis patrimonii titulis scienter se ad Ordines hujusmodi promoveri fecerint, non solum prædictis, verum etiam majoribus, arbitrio nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis, insignendis poenis, &c.

Sed quid de ordinato cum titulo patrimonii, sibi donati cum pacto, quod statim post Ordinationem illud retrodonabit, seu reddet ei à quo accepit? Talem habendum pro suspensio docent Suarez to. 5. in 3. p. disp. 31. sect. 1. n. 35. Layman lib. 5. tr. 9. c. 10. n. 8. Navarrus & alii apud Garciam de benefic. p. 2. c. 5. n. 161. ubi tamen contrarium ipse docet cum Petro Ledesma Sum. de Ord. c. 7. post 5. conclus. diff. 3. ad fin. Vilalobos 1. p. Sum. tr. 11. diff. 15. n. 10. &c. Quia talis non ordinarur cum titulo ficto, sed vero, si ficta non fuerit donatio, id est sine intentione donandi, sed vera. Qualis esse potest non obstante pacto retrodonandi (sicut vera venditio esse potest, non obstante pacto retrovendendi) & maxime in casu præsentis, in quo, non obstante pacto isto retrodonandi, patrimonium usque adeo manet ipsius, ut non teneatur, nec possit retrodonare, tamen id jurasset. Tam enim juramentum, quam pactum retrodonandi, nullum est, &

Nunquam

habetur pro non adjecto, per dispositionem Tridentini n. 123. allatam. Per quam etiam prohibetur illud alienare, donec beneficium *sufficiens sit adeptus*, contra quam prohibitionem si vere intendit alienare, mortaliter peccavit, quandoquidem habuerit intentionem faciendi contra legem Ecclesiae in re gravi.

126. Quidquid de eo sit, saltem recipiendum non est quod nonnulli aiunt apud Leandrum à SS. Sacram. hie g. 5. quoddam licet donatio non fuisset vera, sed ficta, id est absque intentione donandi, ordinatus titulo patrimonii taliter sibi donati, patrimonium equidem retinere posset, nec illud in conscientia teneatur restituere. Sed cum per fidam donationem non acquisierit dominium illius, non apparet quomodo non teneatur restituere. Et ideò Corduba, Suarez, Avila, Joannes de la Cruz, Sanchez de matrim. l. 6. disp. 32. probabiliter dicunt, in foro quidem exteriori, donationem taliter factam, in fraudem legis, in pœnam fictæ donationis posse rescindi. Sed quoad usque iudex id non fecerit, restitutionem in foro conscientiae non posse fieri. Adde ego, scienter sic ordinatum ab incurfa suspensione non posse etiam excusari; utpote scienter ordinatum cum falso titulo patrimonii.
127. Addit denique Navarrus consil. 36. ordinatum titulo patrimonii vero, sed insufficiente, vel antecedenter gravato variis oneribus, quæ si solvantur, pauca inde supererunt ordinato; si non solvantur, creditores anteriores illud ipsi auferre & possidere poterunt. Talem (inquam) non incurrisse quidem pœnam suspensionis; mortaliter tamen deliquisse: quia decipit Ecclesiam in re gravi.
128. Quæ dicta sunt de scienter ordinato sub ficto titulo patrimonii, proportionaliter applicanda sunt scienter ordinato sub ficto titulo paupertatis Religionis professionis, qui utique sciens se invalide professum, titulo equidem Religionis professionis, seu paupertatis, sacros suscipit Ordines. Talis namque mortaliter peccat, & suspensionem incurrit. Sayrus l. 4. de Censur. c. 13. n. 14. Portel. verb. *Ordines sacri* n. 8. Idque non solum declarat Pius V. Bullâ *Romanus Pontifex* 75. apud Cherubinum; sed & insuper, si tales in altari ministrant, privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, & aliis gratis Clericis concessis omnino privari, & irregularitatis, aliisque in dicto Decreto (Concilii Tridentini) contentis pœnas eo ipso incurvere, à quibus nisi à Romano Pontifice, vel in mortis articulo, minime absolvi possunt. Ita Joannes Boico disp. 10. de Ordine lect. 4. n. 142. nisi (inquam) suæ professionis invaliditatem suo consensu supplere possent, atque eo ipso actu supplere intenderet.
129. Octava qualitas est, ut certæ adscribatur Ecclesiae, cui si adscribatur, inconsulto Episcopo, à sacris ministeriis suspendi debet. Ita Trid. sess. 23. c. 16. de reform. *chm nullus debeat ordinari, qui iudicio sui Episcopi non sit utilis, aut necessarius suis Ecclesiae; S. Synodus, vestigis sexti canonis Concilii Calcedonensis inhaerendo, statuit, ut nullus imposteram ordinetur, qui illi Ecclesiae, aut pio loco, pro cuius necessitate aut utilitate assumitur, non adscribatur, ubi suis fungatur muneribus, nec incertis vagetur sedibus. Quod si locum, inconsulto Episcopo, deseruerit, ei sacrorum exercitium interdicitur.*
130. Nona qualitas, ut non sit prorsus invitus ac reluctans, sed suæ Ordinationi consentiens. Si quidem Episcopus, qui ordinat, sine justa causa, Clericum invitum, sive reclamantem, vel penitus invitam, absolute suspenditur uno anno, prout habet canon 33. Pœnitentialis. Fuisse tamen aliquos, penitus invitos, valide ordinatos, varia evincere

videntur antiquitatis exempla, & argumenta. Quæ l. 1. c. 21. videri possunt. Ubi etiam n. 127. iuratum habes contrarium argumentum Natalis Alexandri hie reg. 31. petitum ex invaliditate baptismi invito collati.

Ob gravia tamen inconvenientia id fieri non debet absque gravi causa, ut habetur in citato canone.

Decima qualitas, pro initiando sacris Ordinibus, est ut sit probata castitatis, speretque Deo dono se continentiam servaturum. Ita S. Leo epist. 12. aliâ 84. ad Anastasium Episcop. Theofalon. c. 4. ubi dicit, *ne Subdiaconi quidem nubium carnale concedit*. Ita etiam Innocentius III. cap. à multis extra de ætat. & quali. ordina. id confirmans ex Decretis Urbani II. dicens: *eos qui in sacris Ordinibus, Presbyteratus, Diaconatus sunt positi, si castè non vixerint, excludendos ab omni eorumdem graduum dignitate. Unde. B. Gregorius statuisse legitur, ut nullum facere Subdiaconum præsumant Episcopi, nisi qui se castè vitæurum promiserint*. Siquis post sacrum Ordinem contrahat matrimonium (præterquam quod illud sit invalidum) incurrit irregularitatem c. 1. & 2. qui Clerici, vel voventes, necnon excommunicationem Clementini. un. de consanguinit. Utrum verò castitatis obligatio in ipsis oritur immediate ex solo Ecclesiae præcepto, (in votum Scotus, Paludanus, &c.) an immediate ex solo voto, ut voluit S. Thomas, & aii communiter? Respondeo immediate oriri ex utroque. Sicut enim obligatio non contrahendi matrimonium immediate oritur ex utroque; ita & obligatio non utendi matrimonio contracto. Quodque non oritur ex solo voto, patet ex hoc quod ad contrahendum matrimonium inhabilis sit, etiam ille, qui sacrum Ordinem suscepit cum expressa voluntate non vovendi. Ratione scilicet Constitutionis Ecclesiae, quæ iusta de causa ad matrimonium contrahendum inhabilitare potest personas etiam nolentes. Et de facto inhabilitavit omnes sacris Ordinibus initiatos. Eò quod matrimonium ipsos deceat, maxime propter carnales actus (quos seculum trahit) sicut Ecclesia matrimonium ipsis prohibuit, etiam præcifo voto; ita & carnales actus. Utrumque enim æqualiter prohibet cap. *Presbyteris* dist. 27. & cap. à nullis de ætat. & quali. ord. & cap. *propofisti* cum seqq. dist. 82. ubi veneris usum ipsis prohibet, non factâ mentione voti.

Nec tamen hinc sequitur, quod per sacris Ordinibus initiatus ante usum rationis, eo adepto teneatur continentia lege. Cum enim lex illa sit valde difficilis observatu, eam nulli Ecclesia imponit, nisi voluntarie assumenti statum, cui scit, vel scire debet continentia legem esse annexam.

Non sequitur etiam continentia voto, tametsi non præcepto, obligari eum, qui sacrum Ordinem invalide suscepisset, in sua tamen Ordinatione continentia votum omisit. Quia (nisi expressè intenderit vovete, etiam præcifo Ordine) censetur votum illud non fecisse nisi accessorie. Accessorium verò sequitur suum principale, eoque ablato tollitur.

Undecima & ultima qualitas est, ut nullo sit ligatus Ordinationis impedimento. Quinam verò à suscipienda Ordinatione impediuntur, Concilium Mediolanense IV. p. 2. tit. *quæ pertinent ad Sacramentum Ordinis*, explicat his verbis: *impedimento irretiti hi sunt minores natu (id est pueri rationis usum necdum adepti) Sacramento Chrysmatis non confirmati, rudes & ignari, criminosi, solemniter penitentes, neophyti (id est receter ab Idololatria, Mahumetismo, vel Iudaismo conversi) ebrietati aut gula decti, impudici, lapsi post Ordinem susceptum, perjuri, asararii manifesti, infames, ratiocinii obligati, servi, corpore v-*

tiati, insigniter deformes, illegitimè nati, peregrini & ignoti, bigami, irregulares, quavis alio modo suspecti, interditi, excommunicati, amentes, morbo caduco laborantes, energumens, &c. Ex iis præcipua sigillatim explicabimus capite sequenti; nis non repetitis quæ in superioribus explicata sunt.

CAPUT XVIII.

Ordinationum impedimenta & irregularitates.

§. I.

Irregularitas in genere.

137 Irregularitas est impedimentum canonicum, quo quis prohibetur promovetur ad Tonfuram, & Ecclesiasticos Ordines, & in susceptis ministrare. Unde irregularitas non modò Tonfuræ, & Ordinum susceptionem impedit, sed etiam usum horum ante susceptorum, can. *cautandum*, & can. *si quis uxorem* dist. 34. & cap. fin. de temp. ord.

138 Hinc irregularitas impedit susceptionem beneficiorum, partique incapacitatem ad illa, cap. *Papialis* de Cler. excom. sequiturque ex eo quòd inhabilem efficiat ad Tonfuram. Irregularitas tamen subsequens ipso jure non privat beneficio prius acquisito, nec fructibus & administratione illius; imò ne quidem jurisdictione, cujus actum (modò non sit actus Ordinis, cujusmodi est absolutio à peccatis) non solum valde, sed & licet Clericus irregularis adhuc exercere potest. Rota decis. 195. & Doctores communiter ex cap. *ex parte* de excess. præstat. ubi ne quidem irregularis ex delicto homicidii (quæ irregularitas omnium gravissima est) judicatur ipso facto depositus à suo beneficio, sed per Judicis sententiam deponendus. Multò ergo minus irregularis ex solo defectu, citra culpam, est ipso facto privatus & depositus; sed hoc solum curandum est Superiori, ut si beneficium ipsius curatum sit, ei de Vicario provideatur, cum assignatione partis fructuum beneficij, cap. *ex parte*, & cap. fin. de Cler. ægrot. nisi ipse Beneficiarius velit resignare. Hoc enim liberè potest.

139 Duplex est irregularitas. Una ex delicto: altera ex defectu. Ista provenit ex aliqua indecentia, citra culpam hominis in eam incurrentis. Illa oritur ex proprio delicto (non veniali, sed mortali: cum enim importet gravissimum incommodum, non imponitur propter leve delictum) quod prohibitione à Clericatu, Ordinibusque, & eorum ministerio Ecclesia coercere voluit.

140 Irregularitatis ex defectu septem sunt species. Prima est ex defectu animi. Quo modo irregulares sunt amentes, energumens, omnimò illiterati, neophyti, id est recenter conversi ab Idololatia, Mahumetismo, vel Judaismo.

141 Secunda ex defectu corporis. Quo modo irregulares sunt membro aliquo mutilati, si sint insigniter deformes; leprosi, epileptici, seu morbo caduco laborantes, hermaphroditi.

142 Tertia ex defectu natalium. Quo modo irregulares sunt filii illegitimi & spurii. Qui tamen detestus per Religiosam sic tollitur professionem, ut professus ad sacros Ordines promovetur possit; sed non ad Prælaturas regulares, nec ad Episcopatum, cap. 1. de fil. Presb.

143 Quarta ex defectu libertatis. Quo modo irregulares sunt servi, & ratiocinis reddendis obligati.

144 Quinta ex defectu ætatis per jura requisita.

145 Sexta ex defectu Sacramenti. Quo modo bigami sunt irregulares.

146 Septima ex defectu lenitatis, id est ex homicidio publicè authoritate perpetrato. Quo modo Judices, Regii Cognitores, Notarii causarum capitalium, accusatores & testes sunt irregulares. Canones, quibus omnium supradictorum irregu-

laritas probatur, videri possunt apud Tolctum lib. 1. c. 57. & seqq.

Irregularitatis ex delicto species sunt quinque. 147 Prima est ex iteratione baptismi. Secunda ex indebita susceptione, vel usu Ordinis. Tertia ex hæresi. Quarta ex homicidio illicitè perpetrato. Quinta ex infamia.

148 In irregularitatibus ex defectu Episcopus dispensare non potest, nisi in uno vel altero casu. Potest namque cum illegitimis dispensare ad solos minores Ordines, atque ad Beneficium simplex, non ad curatum, cap. 1. de fil. Presbyter. Ex consuetudine etiam dispensare potest cum bigamo ad minores, & Beneficia simplicia. Sanctus Thomas in 4. dist. 27. q. 3. a. 3. Sylvester verbo *bigamus* q. 7. Rota decis. 447. Azorius p. 2. lib. 3. c. 5.

149 In irregularitatibus verò ex delicto occulto dispensare potest Episcopus, exceptà eà quæ provenit ex homicidio voluntario, exceptis item aliis deductis ad forum contentiosum. Tridentinum sess. 24. c. 6. de reform. In irregularitatibus ex delicto publico solus Papa dispensare potest. Vide tamen infra §. 9.

§. II.

Observanda circa irregularitatem ex epilepsia, seu morbo.

150 Eo morbo laborantes, si antea ordinati non fuerint, cap. *maritum* dist. 33. sicut & amentes, & lunatici, in perpetuum excluduntur ab Ordinibus. Consuetudo tamen obtinuit, ut irregulares non censentur illi, qui epilepticos affectus experti sunt ante completum decimum quartum ætatis annum (inquit Cabassutius Jur. Can. Theor. & Prax. lib. 5. c. 19. n. 8.) neque in iis haberi solet ratio similitum affectuum, qui in annis infantia contigerunt. Alloqui magna Clericorum & Sacerdotum pars esset irregularis. In teneris enim annis hos affectus permultis contingere, qui deinde provectiores ad sacros Ordines indiscriminatim accedunt, docet experientia. Aitque Hippocrates Aphor. 7. sect. 5. quòd *epilepsia ante pubertatem amissionem recipit: post viginti annos vero quantum annum ferè comitatur ad mortem usque*. Et Aphor. 23. sect. 3. *plurimi pueriles morbi, alii intra dies 40. nonnulli intra 7. menses, quidam intra annos septem, alii ipsi etiam ad pubertatem accedentibus. Qui verò permanserint, neque pueris circa pubertatem, neque feminis cum menstrua erumpunt soluti fuerint, inveterascere consueverunt*. Zachias, qui Medicinam Romæ cum magna doctrinâ fama profitebatur, hac de re consultus, sic respondit consil. 59. *cum qui gravi, non autem levi, epilepsia pluries, etiam post puberes annos, correptus est, non tamen esse irregularem, & posse sine dispensatione ordinari, si aliquot annorum spatium symptoma non recurrerit. Ibidemque suadere conatur, Canones, qui contrarium decernere videntur, intelligendos esse de foeda & gravi epilepsia, quæ post pubertatem est ferè insanabilis. Sed Zachias refragatur, & tutius esse ducimus, & Canonum præscriptis conformius, omnes verè epilepticas affectiones, quæ post pubertatis annos contingunt, irregularitati adscribere; exiguum tamen, aut nullam habendam esse rationem earum, quæ impuberibus contigerunt. Hoculque Cabassutius.*

151 Quando autem, post susceptam Ordinationem, epilepticus seu caducus morbus supervenit, eo laborantes non permittuntur ministrare, nisi eo liberati fuerint, can. *usquequò ead.* dist. Et quidem in toto liberati, ministrare permittuntur, sicut & amentes, & energumens. Qui tamen ne post totalem quidem liberationem promoventur, semel in furiam lapsi, can. *siquis* §. *sicut ergo* 15. q. 5. Quòd

si non constet, quempiam caduco morbo laborasse, sed de eo dubitetur, conceditur probatio per 30. dies. Dum autem constat laborasse, ad cognitionem liberationis requiritur probatio per annum, can. *communiter*, & ibi Glossa dist. 33.

152 Quando vero quis in totum liberatus non est à morbo caduco, distinctione opus est (inquit Toletus lib. 1. cap. 64. n. 12.) Aut enim frequenter eo morbo corripitur, aut raro? Si frequenter, ministrare non potest, can. *in suis* 7. q. 2. Si raro (ut semel in mense, secundum Cabassutum) & ne tunc quidem ministrare permittitur, si corripitur cum confusa vocis emissione, & spumæ jactatione. Si absque his accidentibus, permittitur ministrare cum coadjutore Sacerdote, qui ministerium suppleat, casu quo post inchoatum Canonem deficeret, can. *illud* 7. q. 1. Estque eadem distinctio de lunatico & amente, inquit Toletus. Dæmoniacus autem ministrare non permittitur, nisi totaliter liberatus. Quia majus in eo scandalum. Toletus ibidem.

153 Nec refert, quid epilepticus morbum præsentiat, antequam eo corripatur, si equidem corripatur cum spuma, confusa voce, &c. Lessius in Consil. verbo *missa* c. 7. Videri potest can. *in litteris* 7. q. 1. & can. *nuper* ibidem.

§. III.

Observanda circa hermaphroditos & mutilatos.

154 Toletus & Fornarius negant hermaphroditos esse irregulares, si in ipsis prævaleat sexus virilis. Sed contrarium ex jure probat Suarez de Censur. disput. 52. sect. 2. sequiturque Bonacina ibidem disp. 7. q. 2. n. 15.

155 Irregularis est qui se castravit, vel etiam se castrari permisit ob cantum, vel ob castitatem, ut fecisse legitur Origenes, propterea à SS. Patribus & Conciliis reprehensus. Sed si permittit ex causa licita, v. g. dum Medicus id necessarium judicat ad curationem morbi, non efficitur irregularis, can. *siquis absciderit*, & can. *siquis se* dist. 35. & cap. *siquis casti* de corp. vitiat.

156 Siquis suâ culpâ gravi, membro aliquo (licet invisibili) mutilaretur, etiam membro occulto, & citra notabilem deformitatem, vel impedimentum usûs Ordinis, equidem irregularis efficeretur, can. fin. dist. 35. Et ita Navarrus & Doctores communiter, exemplificantes in eo cui, in adulterio deprehenso, virilitas in poenam vel vindictam exciderentur.

157 Denique quisvis alius corporis defectus causat irregularitatem, qui vel notabilem inducit deformitatem, ut abscissio nasi; vel impedit usum Ordinis, ut cæcitas. Sola carentia visûs in oculo sinistro (qui Canonis oculus dici solet) non efficit irregularitatem, si ita prævaleat oculus dexter, ut sine indecentia possit Canonem de altari legere. Ita Cabassutus n. 13. post Navarrum, Lessium, &c. Judicium autem deformitatis aut defectûs corporis ad irregularitatem inducendam, vel non, pertinet ad Episcopum, c. 2. de corp. vitiat. Sylvester verb. *corpore vitiat* q. 1. & Doctores communiter.

158 Porro quisvis, ob corporis defectum, impeditur à susceptione Ordinis Sacerdotalis, juxta Angelum, Ugolinum, Avilam, & Doctores communiter, impeditur etiam à susceptione Ordinum inferiorum. Tamen Paludanus, Sairus, alique pauci dissentiant. Sed qui post susceptum Sacerdotium evasit irregularis quoad Missæ celebrationem, quia v. g. amisit pollicem, indicem, vel oculos, non idèd prohibetur exercere alia munia, ad quæ superest ipsi habitas. Et idèd potest adhuc confessiones excipere. Cabassutus n. 15.

§. IV.

Observanda circa bigamos.

EX triplici bigamia oritur irregularitas, scilicet 159
EX vera, interpretativa & similitudinaria. Vera est in eo qui duas successivè duxit uxores. Interpretativa in eo qui unicam duxit, sed viduam, vel ab alio vitiatam, vel duxit virginem, quæ post matrimonium adulterata est, si post adulterium eam cognoverit, can. *si unus*, & can. *Laici* dist. 34. Similitudinaria est in eo qui post solemne votum, sive sacri Ordinis, sive Religiosæ professionis, matrimonium duxit & consummavit, sive validè ex dispensatione Papæ (in sententia multorum) sive invalidè, can. *quatuor* 27. q. 1. & cap. *nuper*, & cap. fin. de bigam. Ratio irregularitatis ex triplici illa bigamia est defectus Sacramenti, id est mysticæ significationis, seu conformitatis cum mysticis nuptiis Christi & Ecclesiæ (unicæ, perpetuæ, & incorruptæ Sponsæ) quarum imaginem referunt Christianorum nuptiæ. Et idèd irregularitas ex bigamia non contrahitur ex multis matrimonii ratiis, si solum sit unum consummatum, cum virgine. Quia licet matrimonium ratum referat imaginem unionis Christi cum Ecclesiâ, quæ ex gratia & charitate resultat; non tamen imaginem unionis, quæ per divini Verbi Incarnationem facta est. Solum Papam cum bigamis, etiam in Ordine ad Tonsuram & minores Ordines, dispensare posse, non Episcopum, constat ex declaratione Sixti V. & S. Congregationis apud Romanam ad cap. *quoniam* de Consecrationib. n. 32.

§. V.

Observanda circa defectum lenitatis.

IRregularitas ex defectu lenitatis provenit ex 160
licet occisione, vel mutilatione voluntaria hominis; qualis fit à Jadicce, Apparitore, carnifice, (dum suo jure funguntur officio) necnon ab accusatore; denuntiatore & teste in causa sanguinis, sicut & à mittibus in bello justo, can. *siqui viduam* dist. 30. & cap. in *Archiepiscopum* de captor. cap. fin. ne Cler. vel Monach. in 6. & Clem. un. de homicid.

Potest tamen Episcopus, & quisvis Clericus tot jurisdictionem obtinet temporalem, absque periculo irregularitatis, Bailivo suo injungere, ut veritatem inquirens super homicidio, vel alio crimine in sua jurisdictione commissio, iustitia debitum exequatur, tamen Bailivus inde processerit ad poenam sanguinis, cap. *Episcopus* ne Clerici & Monachi.

Possunt etiam Clerici, absque metu irregularitatis, de injuriis damnisque sibi illatis, querelas contra malefactores suos deponere apud Judicem, & emendam deposcere, etiam si Judex mortem ipsis illaturus sit, iustitia exigente: *modi protestantur expresse, quod vindictam, seu poenam sanguinis non intendunt. Alioquin, si Prelati, aut Clerici, propter metum hujusmodi, quia Judex ad poenam sanguinis posset procedere, de suis malefactoribus taliter conqueri non audent, daretur plerisque materia trucidandi eosdem, & ipsorum bona liberè deprædandi, ait Bonifacius VIII. cap. Prelati de homicid. in 6. Si tamen sic conquirentes mortem intenderent, in foro conscientie irregulares essent, quibuscumque verbis intentionem istam dissimularent, licet Ecclesia in foro externo ipsos ab Ordine susceptione vel usu non prohiberet, nisi istam intentionem ipsorum confessione vel probatione compertam haberet. Cardinalis Ostiensis in Sum. tit. de homicid. §. 4. n. 5.*

Nec illi Clerici idèd sunt irregulares, qui auctoritates sunt, ut capiatur malefactor, etiam si malefactor à capiente occidatur. Quia de licito opere *confutim*

consilium dederunt, nec occisionem fuggererunt, vel fuaserunt, vel iusserunt. Innocentius IV. in cap. ad audientiam extr. de homicid.

164 Idem dicendum de Sacerdote, qui flagitiorum repressionem intendens, suadet Principi ut legem ferat, quâ certorum criminum rei, morte digni, capite plectantur. Quia per generalem illam suasionem dici nequit causa mortis, nisi remota, can. delatori §. q. 6. Et ita docent Ugolinus, Avila, Suarez, Bonacina, Caballutius, &c.

165 Idem rursus dicendum de Confessario, reum juridicè interrogatum urgente, ut suum capitale crimen Judici legitime interroganti confiteatur. Cum enim reus ad hoc in conscientia teneatur, Confessarius in hoc sanguit officio suo. Sicut & dum recusat absolutionem Magistratu, secundum leges punire nolenti malefactorem, quem lex jubet morte plecti, dummodò generatim loquatur, ut puniat secundum legem, nec specificè exprimat mortis penam. Caballutius citato c. 19. n. 17.

166 Ut autem accusans, seu querelam apud Judicem Laicum deponens in materia criminis capitalis, ab irregularitate sit immunis, duas conditiones requirit Caballutius n. 19. id colligens ex citato cap. Prælati. Prima est, ut accuset de injuria sibi, suisque rebus illata; non verò de illata alteri. Secunda, ut expresse protestetur ut supra n. 162. Ita verò protestatio, si fiet ab ipso ut teste, nihil ipsi proderit (inquit) cum enim nullus esse queat testis in causa propria, intervenit in causa aliena. Prodest tamen ipsi, si accuset violatorem Ecclesie suæ. Quia propriæ Ecclesie causa ad eum pertinet. Aliena proinde non est respectu ipsius. Ita (inquit) Bonacina & am communiter, idem docentes de Clerico, qui (cum dicta protestatione) revelat patriæ prodicionem. Quia salus patriæ ad omnes & singulos adeo pertinet, ut omnes & singuli exterminium illius, jure naturæ pro posse impedire teneantur.

167 Clericus nequit esse testis in causa sanguinis, cap. bis à quibus 23. q. 8. In Gallia tamen (secundum mores & usum regni) non censentur irregulares testes à Judice compelli, nisi nec Notarii, ut tradit Jurisprudencia Gallorum apud Natalem Alexandrum Theol. Dogmat. & Moral. to. 5. l. 2. c. 4. n. 9. n. 1. Quod tamen aliarum Ecclesiarum legibus & moribus non præjudicat, ubi Clerici ad id compelli jure non possunt, quamvis de licentia sui Superioris testificari possint, ad oppressi innocentis liberationem, non obitante quòd inde (præter ipsorum intentionem) calumniatoris mors sequatur. Quia per accidens sequitur respectu ipsorum. Non enim intendunt calumniatoris penam, sed solam innocentis calumniosè accusati liberationem. Bonacina de irregularit. disp. 7. q. 4. p. 3. n. 4. post Suarez, Ugolinum, Sarrum, &c.

168 Neque irregulares sunt Laici Medici aut Chirurgi, dum juxta suæ artis regulam ad totius conservationem, membrum resecant, vel resecari mandant. Sed irregularitatem ex delicto incurrunt, si per gravem culpam ipsorum homo interiret, vel mutilaretur. Ad ejus periculum præcavendum, Clerici, sacris Ordinibus initiati, chirurgicam artem exercere prohibentur; cap. sententiam sanguinis, ne Clerici vel Monach. & cap. tua nos extra de homicid.

169 Et verò irregularis efficitur Clericus exereens chirurgiam, si mors ægroti ex operatione ipsius vel indelicè sequatur, tamen si in arte peritus, debitamque adhibuerit diligentiam ne sequeretur. Sic rescripsit Innocentius III. cap. tua nos citato, in causa Monachi Sacerdotis, qui mulierem a tumore gutturis curare volens, tumorem ferro aperuerat, monens ipsam ne se vento exponeret.

Quod monitum cum ipsa neglexisset, aperto guttore, sanguineque copiose effluente mortua est: Licet (inquit Pontifex) ipse Monachus multum deliquerit, alienum officium usurpando, quod sibi minime congruebat; si tamen causâ pietatis, & non cupiditatis id egeris, & peritus eras in exercitio chirurgie, omnemque studium, quam debuit, diligentiam adhibere; non est, ex eo quod per culpam mulieris contra consilium ejus accidit, adeo reprobandus, quòd non, post satisfactionem condignam, cum eo misericorditer agi possit, ut divina valeat celebrare. Alioquin interdicienda est ei Sacerdotalis Ordinis executio de rigore.

Quæstio superest de occidente injustum aggressorem, non solius fama, temporaliumvè bonorum, sed propriæ vitæ, cum moderamine inculpata tutela, an ex hoc irregularis efficitur?

Non est dubium quòd sic, si dictum moderamen excederet. Et licet aliqui Recentiores irregularem non censent occidentem injustum in vasorem propriæ fama, vel bonorum, dum aliter defendi nequeant. Contrarium tamen meritiò docent graviores sanioresque Doctores; imò contrarium Alexander III. docet cap. suscepimus extr. de homicid. ubi duos Monachos reos declarat, qui latrones ligaverant, à quibus noctu ingressis in personis afflicti erant, propriisque vestimentis spoliati fuerant. Dum verò eorum unus rem Abbati delaturus, eos ligatos in custodia alterius fratris reliquisset, & interea fures sese solvere niterentur, eos ipse (ne ab ipsis occideretur) occidit. Ilum Pontifex irregularem declarat, hæc ratione: quoniam expediebat potius post tunicam relinquere pallium, & rerum sustinere jacturam, latrones dimittendo, quam pro conservandis vilibus rebus & transitoris tam acriter in alios exardescere. Et utrumque jubet penitentia subjici: quia constat latrones, contra mandatum Ecclesiasticum, ex utroque ope interfecos. Videri potest Fagnanus ibi.

Occidentem tamen, cum dicto moderamine, 171 injustum aggressorem vitæ suæ, ex hoc irregularitatem non incurrere, communis sententia docet, colligiturque ex cap. significasti extr. de homicidio, atque expresse ex Clementina si furiosus de homicidio, ubi habetur, irregularitatem non incurrere ab eo qui mortem alter vitare non valens, suam occidit vel mutilat injuriam.

Eam quidem qui occidit injustum aggressorem alienæ vitæ, etiam patris, filii, fratris, uxoris, non valens alter ipsis succurrere, irregularem esse putat Glossa, Sylvester, Navarrus (apud Caballutium n. 24.) sed (ipso teste) negant hoc Covarruvias, Navarra, Suarez, Lessius, Bonacina, Coninck, &c. Quia nullo jure generatim statuitur illum esse irregularem, qui quacumque actione hominem occidit, ad necessariam suæ vel alienæ vitæ defensionem. Imò contrarium colligitur ex cap. ex litteris de homicid.

§. VI.

Observanda circa irregularitatem ex delicto.

173 Dicit §. 1. cum æquiore & communiore sententia, ad incurrendam irregularitatem ex delicto requirit mortale delictum. Quia irregularitas ex delicto est gravis & valde gravis pena. Pena autem debet esse proportionata delicto, cap. solutus de penis in 6. Ergo ubi gravis pena, oportet grave esse delictum. Ita Sotus, Navarra, Suarez, &c.

174 Præterea ad eam incurrendam requiritur delictum actu externo consummatum. Quia Canon ultimus 15. q. 1. factum requirit, non solam voluntatem.

175 Porro delicta, ex quibus irregularitas incurritur, sunt 1°, hæresis vel apostasia à fide, can. qui in

- aliquo dist. 51. can. *quibus* de Consecr. dist. 4. Et hæc extenditur ad filios ipsorum, nisi constet parentes ante mortem conversos fuisse, cap. *statusam* de hæret. in 6. ibi: *qui tales esse vel decessisse probantur.*
- 176 2°. iteratio baptismi: quicumque enim sacrum baptismum iterarunt, vel iterationi ministrarunt, irregulares sunt, cap. *ex litterarum* extr. de apollatis & *reiterantibus* baptismi.
- 177 3°. indebita sacri Ordinis susceptio, vel executio: ratione cujus irregulares sunt quicumque ad suscipiendos sacros Ordines non approbati nec vocati obrepserunt, cap. *veniens ad nos* extr. de exco. s. p. Prælat. Item qui majori excommunicatione, vel aliâ censurâ ligati, Ordines susceperunt, vel in eis ministrarunt, cap. *cum illorum* extr. de sent. excom. & toto titulo de Clerico excom. de pos. vel interd. ministr. Item qui ministrant in Ordine quo carent, c. 1. & 2. de Cler. non ordin. ministr.
- 178 Quartum & præcipuum delictum est illicitum homicidium, vel mutilatio: ratione cujus irregulares sunt, tam qui illud mandant, vel consulunt, quam qui exequuntur, vel executori auxilium aut defensionem præstant, can. *Clericum*, & can. *miror* dist. 50. cap. *suscipimus*, & cap. de *caetero* extr. de homicid. voluntar. & casual. Si tamen mandans, quantum in se est, efficaciter revocaverit mandatum ante executionem, non erit irregularis, etiam si mandatarus, post revocationem, eundem perrexit ad executionem. Ita Doctores communiter: aliter sentientes de consulente, qui similiter consilium revocavit. Ratio disparitatis est, quia mandatum est in gratiam & commodum mandantis; consilium verò in gratiam & commodum ejus cui datur: ideoque consilii influxus manet, etiam revocato consilio; secus influxus mandati, eo revocato. Dispositio enim ejus, quod nostra interest, nostro, non alieno subest arbitrio; secus dispositio ejus quod nostra non interest, sed alterius, qui ob proprium interesse, adhuc post consilii revocationem, movetur consilio sibi dato.
- 179 Collige ex dictis procurantem abortum factis animati irregularem esse; utpote verum homicidam.
- 180 Ad irregularitatem ex mutilatione culpabili, Covarruvias, Navarra, Suarez, & Cabassutius requirunt mutilationem partis, quæ per se habet distinctum & completum in corpore officium, qualis est manus, pes, &c. non verò digitus, aures, nares. Sed verius Cajetanus & Sotus sufficere putant abscissionem cujuscumque partis, ad corporis integritatem spectantis, etiam digiti. Idque Iveninus probat ex Innocentio I. epist. 4. cap. 1. Nec ad eam incurendam sufficit aliquem ita cadere, seu verberare, ut aliquod membrum reddatur inutile; sed necesse est ut abscindatur, vel ita tabescat, ut necesse sit illud amputare. Cabassutius c. 20. n. 7. cum Soto, Navarra, Suarez, Avila, Coninck.
- 181 Ex fortuito etiam homicidio vel mutilatione irregularitas contrahitur, dum aliquis, dans operam rei illicitæ, hominem fortuito occidit, vel mutilavit, cap. *continebatur* extr. de homicid. voluntar. & casual. Ad hoc tamen ex dictis n. 173. requiritur, ut dando operam rei illicitæ mortaliter deliquerit, seu latam culpam commiserit, saltem debitam diligentiam omitiendo, ut colligitur ex cap. fin. de homicid. necnon ex cap. *que sitam* de pœnit. ubi decernitur parentes, quorum aliqua negligentia infans noctu inter dormiendum ab ipsis oppressus est, non esse irregulares, nisi ea negligentia fuerit studiosa.
- 182 Sunt etiam qui irregularitatem ex homicidio casuali, & non intento, tunc solum contrahi putant, dum opus illicitum, ex quo sequitur, invol-
- vebat in se periculum homicidii. Ita Sotus, Navarra, Valentia, Coninck. Sed contrarium dicendum videtur cum Sylvestro, verbo *homicidium* n. 2. & Cajetano 2. 2. q. 64. a. 8. Alias irregularitatem non contraxisset Sacerdos, de quo num. 169. Contrarium tamen rescipit Innocentius III. ut ibi visum est. Nec eam contraheret Clericus inter veniendum, telum vibrans in feram, omni adhibita diligentia, ne hominem interficiat: quem tamen casu ibi transeuntem, vel latentem interfecit. At contrarium etiam declaratur cap. *continebatur* extr. de homicid. voluntar. & casual. hæc solâ ratione, quia hominem interfecit dando operam rei illicitæ, id est venationi, Clericus interdicitur. Quod non solum ratione periculi ibi decernitur: cum ne ipsis quidem Laicis venari licitum sit cum morali periculo homicidii. Denique irregularis est, qui rixam illicitam cum altero habuit, si amici ejus fortè advenientes occiderint illum ejus intuitu, tametsi præter ipsius voluntatem. Quia rei illicitæ operam dedit: tametsi rixa illa ex se non involveret periculum homicidii.
- Hinc etiam cap. *Presbyter* extr. de homicid. irregularis decernitur Sacerdos, qui puerum intuitu disciplina percussit in capite, si ex ipsa percussione inseruit, vel aliam infirmitatem incurrerit, de qua noscitur expressè. Et qui mandat aliquem verberari, licet expressè invidet, ne occidatur ulcervetus, vel membro aliquo mutiletur, irregularis efficitur, si mandatarus, fines mandati excedens, mutilet, vel occidat. Cui mandando in culpa fuerit, hoc evenire posse debuerit cogitare. Ita Bonifacius VIII. cap. 15 qui de homicid. in 6.
- Similiter irregularis est, qui absque consilio Medici, potionem dedit infirmo, qui deiecit mortuus est, tametsi bono animo dederit. Quia cum non esset peritus artis, dedit operam rei illicitæ, ex qua periculum prævidere debuit, cap. *ita nos* extr. de homicid. Et idem dicendum de custodiendis infirmum, si, contra vel præter Medici præceptum, dent ei aquam vel vinum, unde mors ipsius sequatur; vel morti proximum loco movent, quo fit ut citius moriatur, nisi debitam adhibuerit diligentiam ne hoc contingeret. Ita Natalis Alexander ubi supra a. 9. in fine. Unde Franciscus Arauxo tr. 3. q. 21. casu 10. irregularem censuit quemdam Ordinis sui, qui alium ejusdem Ordinis Fratrem, extra Conventum moribundum, contra Medici judicium, curru impolitum, misit ad Conventum, quo pervenisset, statim mortuus est. Quia infirmum exposuit periculo mortis ictibus curris.
- Scio nonnullos circa præmissa benignius sentire. Quos inter Gobat de Sacram. tr. 8. n. 665. censet 1°. cum nonnullis aliis, nullum crimen, quamlibet enorme, excepto homicidio, inducere irregularitatem, nisi sit notorium. Sed in eo ipse, sicut & in multis aliis, nimis laxus est, contrariumque Suarez to. 5. in 3. p. disp. 31. sect. 1. n. 68. probat cum communi. Enimverò Tridentinum aperte supponit contrarium, dum sess. 24. c. 6. de reformatione Episcopis facultatem dispensandi in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, exceptâ eâ qua oritur ex homicidio voluntario, &c.
- 2° censet cum Palao & Diana p. 4. tr. 2. resol. 87. nullum crimen inducere reipsâ irregularitatem, in foro conscientie, nisi patratior illius criminis sciat irregularitatem esse illi annexam. Et hoc (inquit) extendit Diana ad id ignorantem ex negligentia crassa, excipiens tamen homicidium. Sed & ista videtur laxitas nimia. Enimverò si annexa irregularitatis scientia non requiritur in homicidio, cur potius in aliis? Casuistæ isti homicidium non excipiunt, cum aiunt, nec excommunicationem, nec

nec suspensionem incurri, nisi a scientibus censuram istam annexam esse adui quem exercet. Igitur a censuris istis perpetim arguunt ad irregularitatem ex delicto.

187 3º. censet in dubio facti, quando dabitur a commissis aliquod ex his criminibus, quibus irregularitas est annexa, posse te, siante illo dubio, gerere pro non irregulari; solo excepto dubio facti de homicidio. Istud videri posset aequitati satis consonum. Quia odia sunt restringenda. Et dum partium iura sunt obscura, reo favendum. Et quia nulla irregularitas incurritur, nisi in casibus jure expressis, cap. si qui de sent. excom. Nusquam autem in jure exprimi videtur, dubium de aliis delictis, quam de homicidio, debere se gerere pro irregulari, sed de solo eo qui dubitat de patrato homicidio, cap. significasti & cap. ad audientiam de homicid.

188 Nihilominus preferenda est contraria sententia veterum Theologorum, quæ & communis est Canonistarum, in eo utique dubio facti, in foro conscientie, tutiorem partem esse sequendam in praxi, quidquid sit de foro exteriori. In foro namque conscientie regula de tutiori parte in dubio sequenda procedit in omni materia, in qua subesse potest peccatum (uti coram Deo subesse potest, si quis irregularis, excommunicatus, &c. celebret) prout fuse à nobis ostensum est to. l. l. 11. probarque Pagnanus ad cap. ne imitari de Constitut. n. 220. & seqq. & ad cap. ad audientiam de homicid. n. 2. & seqq. Et revera regula, in qua se fundant Pontifices in cit. cap. significasti, & cap. ad audientiam, quod utique in dubio, ubi veritur animæ periculum, via sit eligenda tutior, generalis est, in omni materia procedens: cum sit juris divini & naturalis. Citati verò Canones significasti, & ad audientiam, sicut loquuntur in materia irregularitatis ex homicidio (quia ita contigit casus, quem ibi Pontifices resolvunt) decisionem tamen non deducunt ex speciali indecentia celebrandi post homicidium fortè commissam, sed deducunt ex dicta regula universali juris naturalis & divini. Et idem extendendi sunt ad latitudinem istius regulæ, seu rationis. Quia quodcumque ratio legis, vel canonis, est amplior vel generalior dicto, seu dispositio, tunc ad amplitudinem rationis extenditur ipsa dispositio. L. regula §. fin. ff. de jur. & fact. ignor. Et L. nomen debitoris §. fin. ff. de leg. 3. cum concord. Et hoc maxime procedit ubi agitur de securitate anime; tunc enim lex, etiam penalis, dicitur favorabilis, & extendenda ex rationis identitate, ut in cap. penult. qui sibi sine legitimi, prout adnotarunt Hostiens. in fin. Andreas n. 5. & seq. Præpositus n. 3. Bartolus & Doctores in Auth. Sacramenta puberum C. si advers. vendit. Et ita citatos Canones intelligunt Expositores, ex eis regulam generalem colligentes, quod in omnibus dubiis, spectantibus ad animæ salutem, & ubi agitur de materia peccati, pars tutior eligenda sit. Ita Canonista apud Pagnanum ad cit. cap. ne imitari n. 223. & cum ipsi S. Thomas, Scotus, Angelus, Sylvester, Fabiana, Navarrus, ibidem à Pagnano relati. Et verò cum ratio illa de tutiore parte eligenda, ad evitandum peccati periculum, expressa sit in Canone, ubicumque viget illa ratio, casus dicitur à jure expressus, ut ex Calderino consil. 147. Pagnanus ait ibidem.

189 4º. censet generatim, eos qui assistunt, aut interviunt agris, non debere quidquam profus apprehendere de irregularitate, eiusque periculo, dum charitatis causa eos, etiam in ultimo vita constitutos, movent in lecto, ut quietus cubent, vel edunt aut potam ipsis ministrant, &c. Sed de ista charitas, proximum exponendum esse periculo accelerando mortis, ut quietus cubet, &c.?

Tom. III.

In eo proinde sequendum quod n. 184. dictum est.

Ex dictis sequitur, Medicum, rationabiliter dubium, an agrotus gravi sua culpa interierit, sine dispensatione ordinari non posse. Uti nec cum, qui cum abortum cum effectu procuraverit, dubius est an fetus esset animatus. Ita Caballotius n. 13. Qui etiam n. 14. bene observat, communem esse Canonistarum sententiam, dubium quidem facti homicidii à sacro ministerio cessare debere; sed propriis beneficiis spoliandum non esse. Quia Canones ad audientiam, & significasti, dubium irregularitatis effectum non extendunt nisi ad prohibendum sacrum ministerium.

§. VII.

Observanda circa irregularitatem ex infamia.

191 Inter irregularitates ex delicto, ea recenseri solent quæ provenit ex infamia, quamvis infamia aliqua, do contingat absque vero delicto, licet non absque præsumpto. Siquidem infamia duplex est, una juris, quam ad sententiam Judicis contrahit, quisquis in judicio Ecclesiastico declaratur reus criminis infamiam inducentis, vel in judicio seculari, capitali poenâ, exilio, carcere, vel ad triremes damnatus est. Altera facti, quam gravia quædam delicta suo auctori inurunt, dum notoria sunt, & pervulgata. Et hæc tollitur notoria morum emendatione. Sed juris infamia solum tollitur Canonica purgatione, vel Apostolica dispensatione.

Utamque infamiam comitatur irregularitas, ut constat ex can. infame 6. q. 1.

193 Quamobrem innocens, si, falsis testimoniis, præsumptionibus, & probationibus oppressus, damnatus fuerit ut reus criminis, suo auctori infamiam inferentis, tenetur in foro exteriori pro irregulari se gerere, quousque innocentiam suam probaverit, & sententiâ legitimi Judicis fuerit absolutus, vel à Sede Apostolica dispensatus. Quod donec consecutus fuerit, judicatur incapax Ordinis, beneficiorum & jurisdictionis 2. q. 5. per totam, & toto tit. de purgat. can.

194 Proinde si quis exilio damnatus fuerit ob stuprum, etiam si infontem & per calumniam oppressum contulerit, debet se in foro exteriori pro irregulari gerere. Sicut & ille, qui in Monasterio suo carcere damnatus, & reclusus fuit, quamdiu integra manet sententia, etiam si eam iuquam esse causetur. Videri possunt Caballotius n. 3. & Natalis Alexander a. 10.

CAPUT XIX.

Mali ordinatum poena.

195 PRIMO suspensionis poenam incurrit, qui ab alio Episcopo sine dimissionis proprii Ordinarii majores Ordines suscipit. Pius II. extrav. cum ex factorum. Quæ quidem suspensio durat usque dum proprius Episcopus usum Ordinis ipsi permittat.

196 2º. perpetua suspensionis poenam ipso facto incurrit, qui sacrum Ordinem ante legitimam statem scienter suscipit. Pius II. ibidem. Secus si bona fide secutus fidem parentum. Quo tamen casu mortaliter peccabit, & irregularitatem incurret, si, errore detecto, ante legitimam statem actum Ordinis exereuerit. Ita Navarrus, Marchantius & alii contra Layman, Eicobarium, Gobat.

197 3º. eandem suspensionem incurrit, qui se ordinari permittit extra tempora, ita ut sacro Ordine taliter suscepto ui licite non possit. Pius II. ibidem.

198 4º. qui duos sacros Ordines uno die suscipit, incurrit suspensionem sententiæ ferendæ, non lata. Cap. Litteras de temp. ordin. Suspensionem

0000

- (inquam) ab exercitio posterioris, non prioris Ordinis: utpote quem legitime suscepit.
- 199 5°. qui scienter ordinatus est cum ficto titulo beneficii, vel patrimonii, vel paupertatis religionis, est ipso jure suspensus, ut constat ex dictis n. 124. & seqq. Et idem aliqui censent de eo qui ordinatus est cum vero quidem titulo; cum eo tamen, à quo illum accepit, pactus est, quòd statim post Ordinationem illum ipsi resignabit vel restituet. Sed de eo vide quæ dixi n. 125.
- 200 6°. qui per saltum est promotus, ipso jure suspensus est ab executione Ordinis taliter suscepti; & irregularis, si eum exerceat. Ita Alexander II. can. *solicitudo* dist. 52. & Innocentius III. cap. *littera* extr. de Cler. per salt. promot. Nec taliter promotus ascendere potest ad alium superiorem Ordinem, ut ostendit Palao de censur. disp. 4. p. 10. §. 1. n. 9. post Navarrum, Suarez, &c. Cum ipsis tamen, *si non ministraverint, Episcopus ex legitima causa potest dispensare.* Tridentinum sess. 23. c. 14.
- 201 7°. prædictæ poenæ incurruntur ab Episcopo, scienter ordinante eos, de quibus supra. Videri potest Bonacina de censur. disp. 3. q. 2.
- 202 8°. qui suspensus, aut excommunicatus, exercet actum proprium Ordinis sacri; obnoxius est irregularitati. Quisquis enim censuras incurfas non servat, divina Officia, vel propria Ordinis exercendo, irregularis efficitur.

CAPUT XX.

Si ante Ordinum collationem Episcopus palam protestetur, se non intendere ordinare eos, qui talem vel talem habent contra Canones defectum, eum defectum habens valide eundem ordinatur.

- 103 Ita Dicastillo to. 1. in 3. p. tr. 1. disp. 3. dub. 9. n. 187. Caballus Jur. Can. Theor. & Prax. l. 6. c. 16. n. 15. Ludovicus Bail in examine ordinandorum. Henriquez in Sum. l. 2. c. 8. addens in Commentario litt. E. Theologos & Canonistas in facti contingentia ita sentisse.
- 204 Et ratio prima est, quia Episcopus ille per proprium Ordinationis actum talem intentionem revocare censetur; non solum quia censeri non potest velle gravissimè peccare (uti peccaret contra Ecclesiæ consuetudinem taliter procedendo, horrendisque inconvenientibus occasionem dando) sed & quia jus declarat irritam esse protesta-

tionem illius, qui protestationi illi proprio actu ex post facto contravenit, cap. *solicitudinem* de appellat. & cap. *olim causam* juncta Glossa de censib.

Et idè qui, post factam protestationem, quòd omnia quæ dicit, vel facit, non faciet animo contrahendi matrimonium, si postea publicè dicat: *consentio in te*, in illo casu Ecclesiæ judicare debet pro matrimonio, inquit Glossa in cap. *sua nos v. mulierem* de sponsalib. quia (inquit) recurrendum est ad communem verborum intelligentiam, & potuit recedere à prima voluntate. Ita etiam Joannes Andreas ibidem.

Secunda ratio petitur ex horrendis, quæ aliis sequerentur, inconvenientibus. Nisi enim verum esset quod diximus, omnes Missæ Sacerdotis taliter ordinati forent invalidæ, sicut & omnes Consecrationes, Extremæ Sunctiones, absolutiones, Ordinationes (si talem fieri contingat Episcopum) & consequenter innumeræ sequerentur animarum strages, & perditiones.

Et idè talem protestationem valdè improbat Card. de Lugo to. 1. in 3. p. disp. 8. n. 119. Camque in dubio, utrum Episcopus tam horrendis inconvenientibus occasionem dare, & contra communem aliorum omnium Episcoporum consuetudinem agere velit, præsumendus non sit id velle: idè in dubio, an in casu proposito in actu exercito Ordinationis hoc velit, præsumendus non est velle, sed factam protestationem revocare, solumque eam fecisse ad terrendos supradictos, nisi contrarium in actuali Ordinatione, mente exprimat, exprimentique, seu priorem intentionem retinendi gravissimam habeat causam, v. g. si intellexisset unum vel plures ex schismaticis vel hæreticis, qui Episcopos & Sacerdotes à Catholicis ordinatos, pro certò ordinatis habere volunt, latère inter Candidatos Ordinum. Tunc enim gravissimam haberet causam impediendi validam Ordinationem ipsorum. Valdè proinde ac licitè dicere posset: nemo ex talibus hæreticis, vel schismaticis, v. g. Hussitis, vel Presbyteranis accedat; nec enim nostra est, nec erit intentio talibus conferendi characterem Episcopalem, Sacerdotalem, &c. Videri potest Navarrus consil. l. 1. de tempor. ordin. ubi rectè statuit, quòd si reverà, dum actu applicat materiam & formam Ordinis, non intendit ordinare. non valet Ordinatio, defectu intentionis in Ministro; in dubio tamen non esse ordinari præsumendum quòd id intendat in actu exercito Ordinationis, quia graviter peccaret, si haberet.

LIBER OCTAVUS

AMOR PROCREANS COLONOS ECCLESIAE TRIUMPHANTIS

Sive

DE SPONSALIBUS ET MATRIMONIO.

Matrimonii institutionem, effluviu[m] esse divini amoris erga genus humanum, solus ille nescit, qui nescit à quo, & qualiter Matrimonium primitus fuerit institutum; ad quid significandum fuerit institutum; ad quam sublimem dignitatem à Christo fuerit elevatum; quam uberes, quamque divino amore digni fructus illius. Uque adèd honorabile divinus amor fecit connubium, ut nihil prætermiserit, quo illud commendaret, ut nihil verò Matrimonium, nisi divinus amor primitus instituit? Et quando instituit? An non tempore

amoris, cum Protoparentes, adhuc Deo chari adhuc innocentes, necdum à Deo exales, in deliciis adhuc erant Paradisi? Tunc divinus amor immisit sporem in Adam: *cumque obdormisset, tulit unam de costis ejus... & edificavit... castam, quam tulerat de Adam, in mulierem: & adduxit eam ad Adam. Dixitque Adam, hoc nunc os de ossibus meis, & caro de carne mea.* Et acceptans sibi datam divinitus in uxorem, prophetavit, dicens: *quamobrem relinquet homo patrem & matrem, & adheret uxori suæ, & erunt duo in carne una.* Nec solum agnovit tunc divinum